

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu
dokonanej w dniach 29 listopada – 1 grudnia 2012 r.

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

prof. dr hab. Michał Kozakiewicz – członek PKA;

członkowie:

prof. dr hab. Franciszek Rudnicki – ekspert PKA;

prof. dr hab. Halina Gabryś – ekspert PKA, członek PKA;

prof. dr hab. Stanisław Kondracki – ekspert PKA ds. jakości;

mgr Karolina Martyniak – ekspert PKA ds. formalno-prawnych;

dr hab. inż. Jeremi Królikowski – przedstawiciel pracodawców, ekspert PKA, członek PKA;

mgr Robert Kiljańczyk – ekspert PKA, przedstawiciele doktorantów (KRD);

mgr Magdalena Piotrowska - ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu Studentów RP.

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w ramach oceny instytucjonalnej odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2012/2013. Wizytacja instytucjonalna na tym Wydziale odbyła się po raz pierwszy. Bieżąca ocena instytucjonalna poprzedzona była oceną jakości kształcenia dokonaną na kierunkach: „biotechnologia”, „ochrona środowiska”, „rolnictwo” oraz „technika rolnicza i leśna” na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011 r.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny PKA. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, oceny zaplecza naukowo-dydaktycznego, jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału oraz pozostałymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia realizowana przez jednostkę

Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, mimo iż pod obecną nazwą funkcjonuje dopiero od 1 lutego 2010 roku, ma swój widoczny wkład w rozwój Uczelni od samego początku jej istnienia, gdyż jego korzenie dydaktyczne i badawcze sięgają aż roku 1920, kiedy to utworzony został Wydział Rolniczo-Leśny (później Wydział Rolniczy) Uniwersytetu Poznańskiego. W roku 1951 powołano Wyższą Szkołę Rolniczą w Poznaniu (obecnie Uniwersytet Przyrodniczy) przez wydzielenie z Uniwersytetu

Poznańskiego Wydziału Rolniczego (obecnie, po licznych późniejszych zmianach organizacyjnych, jest to Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii) oraz Wydziału Leśnego. Od początku jego istnienia zarówno badania naukowe jak też działalność dydaktyczna na ocenianym Wydziale koncentrowały się wokół zagadnień z zakresu nauk rolniczych – teoretycznych podstaw i praktyki nowoczesnego rolnictwa; zawsze też Wydział odgrywał znaczącą rolę w strukturze i funkcjonowaniu Uczelni. Aktualna liczba studentów Wydziału, którzy stanowią na studiach stacjonarnych 21,9% ogółu studentów stacjonarnych Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, a na studiach niestacjonarnych 12.1% ogółu studentów kształcących się w tym trybie studiów, oraz doktorantów, którzy stanowią 18.3 % ogółu doktorantów, podkreśla także obecnie znaczące miejsce ocenianego Wydziału w macierzystej Uczelni i w regionie.

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	Uczelni	jednostki	Uczelni	jednostki	Uczelni	jednostki
studia stacjonarne	8324	1823	180	40	-	-
studia niestacjonarne	3225	391	61	4	475	28
RAZEM:	11549	2214	241	44	475	28

1.) Aktualna strategia Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu została zatwierdzona Uchwałą Senatu Nr 118/2009 z dnia 23 września 2009 r. „*W sprawie strategii rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*”. Z kolei strategia Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii została przyjęta i wprowadzona w życie przez Radę Wydziału na posiedzeniu w dniu 21 września 2012 r. uchwałą „*W sprawie zatwierdzenia wizji i strategii realizowanych na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*”.

Należy zaznaczyć, że długofalowa strategia rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu została po raz pierwszy sformułowana już w roku 2001 jako dokument zatytułowany „*Założenia wizji rozwoju Akademii Rolniczej w Poznaniu*”, a następnie była kilkakrotnie rozszerzana i aktualizowana, co każdorazowo poprzedzały dyskusje nad jej treścią w gronie całej społeczności akademickiej Uczelni. Formułując aktualną strategię rozwoju UP w Poznaniu jako punkt wyjścia wzięto pod uwagę stan aktualny Uczelni w zakresie struktury, sytuacji kadrowej, bazy materialnej, finansów i źródeł pozyskiwania środków, a także działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej, co pozwoliło na dokonanie poprawnej analizy możliwości rozwojowych. Na tej podstawie wytypowane zostały strategiczne, priorytetowe obszary w dalszym rozwoju Uczelni. Do najważniejszych z nich zaliczyć można m.in.:

- w dziedzinie dydaktyki – poszerzanie oferty dydaktycznej o nowe kierunki i specjalności wynikające z potrzeb życia gospodarczego i społecznego, internacjonalizację studiów, skorelowanie treści nauczania ze standardami europejskimi;
- w dziedzinie badań i rozwoju kadr naukowych – dążenie do realizacji badań naukowych na wysokim międzynarodowym poziomie dzięki intensyfikacji kontaktów z nauką światową oraz rozwijanie badań powiązanych z praktyką gospodarczą i społeczną;
- w dziedzinie organizacji i funkcjonowania – budowę silnej pozycji w kontaktach z instytucjami zewnętrznymi i praktyką gospodarczą.

W strategię rozwoju Uczelni doskonale wpisują się misja i strategia rozwoju ocenianego Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii. Nawiązują one w głównych kierunkach do takich

dokumentów i programów, jak: „Strategia Rozwoju Regionu Wielkopolskiego”, czy „Założenia Polityki Naukowej, Naukowo-Technicznej i Innowacyjnej Państwa do 2020 roku”. Strategia rozwoju Wydziału jest więc ściśle powiązana z sytuacją gospodarczą, ekonomiczną i demograficzną kraju i regionu. Jako priorytetowe kierunki badawcze, wyznaczające jednocześnie kierunki rozwoju dydaktyki, wskazane zostały zagadnienia z zakresu ochrony środowiska, biotechnologii, biometrii oraz bioinżynierii i ich zastosowanie w nowoczesnym rolnictwie. Na szczególne podkreślenie zasługuje wskazanie - jako jednego z priorytetów - działań sprzyjających coraz lepszemu przygotowaniu studentów do kariery zawodowej w tych obszarach działalności gospodarczej i społecznej w dziedzinie rolnictwa i jego otoczeniu, w których istnieje największa potrzeba zasilania w dobrze wykształcone młode kadry. Strategia WRiB jest zatem uszczegółowieniem strategii i misji Uczelni z zachowaniem pełnej z nią spójności, a na uwagę zasługują zapisy dotyczące współpracy studentów i absolwentów z przyszłymi pracodawcami oraz kształcenie z uwzględnieniem potrzeb społeczeństwa w rozwijającej się gospodarce kraju i regionu. Długofalowy plan rozwoju ocenianego Wydziału jest więc spójny z priorytetowymi celami Uczelni i jest wynikiem przemyślanej koncepcji rozwojowej na najbliższe lata.

2.) Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wykreował spójną koncepcję kształcenia na wszystkich rodzajach (stacjonarne, niestacjonarne) i poziomach studiów (pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia, studia podyplomowe). Prowadzone kierunki kształcenia: „rolnictwo”, „biotechnologia”, „ochrona środowiska”, „technika rolnicza i leśna”, „informatyka i agroinżynieria” oraz „ekoenergetyka” integrujące dziedziny nauk rolniczych i biologicznych wpisują się zarówno w misję Uczelni, jak i strategię Wydziału. Studia doktoranckie i podyplomowe – ściśle powiązane z prowadzonymi kierunkami studiów I i II stopnia – są odpowiedzią na bieżące potrzeby nauki o nowoczesnym rolnictwie i praktyki gospodarczej. Studia III stopnia ujęte zostały w strategii Wydziału. Wspomina się o nich w dziale dotyczącym rozwoju kadry naukowej oraz opisującym perspektywy rozwoju. Zdaniem doktorantów brakuje tam jednak odniesienia do działań Samorządu Doktorantów i możliwości szerszego współdziałania doktorantów z Władzami Wydziału. Koncepcja kształcenia jest ściśle związana z prowadzoną przez jednostkę WRiB działalnością naukowo-badawczą i wynika ze strategicznych celów Wydziału obejmujących m.in.:

- atrakcyjną ofertę kształcenia przygotowującą do elastycznego funkcjonowania absolwentów na rynku pracy;
- spójność badań naukowych, dydaktyki i rozwoju kadry.

3.) Zarówno strategia Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP w Poznaniu jak i przyjęta koncepcja kształcenia świadczą, że jednostka znakomicie postrzega swoje miejsce na mapie edukacyjnej Wielkopolski i kraju. W misji Wydziału zapisano najważniejsze cele. Są nimi: (1) kształcenie wysokokwalifikowanych kadr dla gospodarki, (2) upowszechnianie wiedzy, postępu biologicznego i technicznego, (3) prowadzenie badań naukowych na światowym poziomie. Powyższa wizja oraz wyznaczone cele strategiczne wskazują, że Wydział ma do spełnienia wiodącą rolę w gronie wszystkich Uczelni przygotowujących kadry dla szeroko rozumianej gospodarki rolnej.

4.) W tworzeniu strategii Wydziału uczestniczyli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, choć udział tych ostatnich nie miał charakteru formalnego. Projekt strategii ocenianego Wydziału opiniowany był przez Wydziałowe Komisje: ds. Organizacji i Rozwoju, ds. Studiów, ds. Nauki oraz ds. Kadr Naukowych. Dokumentacja w tym zakresie jest prowadzona w sposób właściwy.

Interesariusze zewnętrzni mają nieformalny wpływ na budowę i realizację strategii Wydziału ze względu na ścisłe więzy, które ich wiążą z Uczelnią. Większość stanowisk kierowniczych w firmach, przedsiębiorstwach, instytucjach, instytutach, gospodarstwach w Wielkopolsce obejmują absolwenci tego właśnie Wydziału. Różnorodność form kontaktów zawodowych, w tym spotkania na konferencjach, sesjach, seminariach czy targach, sprzyja autentycznej i bezpośredniej wymianie informacji dotyczących wzajemnych oczekiwań i możliwości ich realizacji. Uchwała Senatu UP w Poznaniu nr 2/2012 z dnia 21 listopada 2012 roku „W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia” przewiduje formalny udział interesariuszy zewnętrznych w działaniach na rzecz kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia. Wpływ interesariuszy wewnętrznych jest określony poprzez ich miejsce w strukturze Wydziału i uczestnictwo w wydziałowych zespołach ds. jakości kształcenia.

Znaczenie jakości kształcenia władze jednostki podkreśliły w Raporcie Samooceny gdzie do mocnych stron zaliczyły m.in.: liczną i wysokokwalifikowaną kadrę naukową i dydaktyczną, bogatą ofertę dydaktyczną oraz bardzo dobrą bazę doświadczalną. Na podstawie przeprowadzonych rozmów z władzami Wydziału oraz podstawowymi interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi można stwierdzić, iż strategia rozwoju Wydziału powstała we współpracy wszystkich grup interesariuszy i uwzględniła wszystkie najważniejsze aspekty działalności ocenianej jednostki.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1.) Strategia i misja jednostki są spójne z misją Uczelni i strategią jej rozwoju poprzez prowadzenie kierunków studiów, studiów podyplomowych i doktoranckich zorientowanych na kształcenie kadr o profilu biologiczno-rolniczym dla potrzeb rozwijającej się gospodarki. Proces kształcenia jest bardzo dobrze wspomagany stojącymi na wysokim poziomie badaniami naukowymi.
- 2.) Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wykreował spójną koncepcję kształcenia na wszystkich rodzajach i poziomach studiów. Koncepcja kształcenia jest ściśle związana z prowadzoną działalnością naukowo-badawczą i wynika ze strategicznych celów Wydziału.
- 3.) Strategia Wydziału i koncepcja kształcenia świadczą, że jednostka znakomicie postrzega swoje miejsce na mapie edukacyjnej Wielkopolski i kraju.
- 4.) W tworzeniu strategii Wydziału uczestniczyli interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Wpływ interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na realizację celów strategicznych jednostki i budowanie wysokiej kultury kształcenia jest określony poprzez kontakty nieformalne, ich miejsce w strukturze Wydziału oraz uczestnictwo w wydziałowych zespołach ds. jakości kształcenia.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 1.) Formalno-prawną podstawę zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu stanowi Uchwała nr 194/02 Senatu UP z dnia 26 czerwca 2002 r.

„W sprawie wprowadzenia systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia”. W oparciu o tę Uchwałę (z późniejszymi zmianami: Uchwała nr 76/03 Senatu z dnia 21 maja 2003 r., tekst jednolity Uchwała nr 33/2008 Senatu „W sprawie zatwierdzenia wzorów ankiet i raportów dotyczących wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia”) oraz o Uchwałę 118/03 Senatu z dnia 26 listopada 2003 r. „W sprawie ankiety dla absolwentów” i Uchwałę Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu nr 245/2010 (ocena programu studiów przez studentów kończących studia) w Uczelni wprowadzono system wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia. Twórcy systemu założyli, że powinien on ułatwiać realizację postanowień Procesu Bolońskiego oraz wytycznych zawartych w standardach i wskazówkach dotyczących zapewniania jakości kształcenia w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego. Zgodnie z misją Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz misją i strategią Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii System powinien uwzględniać potrzeby i oczekiwania studentów oraz ich przyszłych pracodawców.

Z § 2 Uchwały Senatu nr 194/02 wynika, że system wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia ma na celu: bieżący monitoring realizacji przedmiotów nauczania i ich poziomu, doskonalenie programów studiów, zwłaszcza wynikających z postępu nauki i potrzeb praktyki, inspirację do analizy postaw wszystkich stron procesu dydaktycznego, utrwalania poczucia odpowiedzialności zarówno nauczycieli akademickich, jak i doktorantów oraz studentów za jakość i poziom zajęć dydaktycznych oraz podnoszenie rangi pracy dydaktycznej i powiązanie działalności dydaktycznej ze sferą badań.

Struktura decyzyjna systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu jest pionowa i obejmuje następujące szczeble zarządzania: Rektor - Prorektor ds. Studiów – Dziekan - Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Nadzór nad działaniem systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia sprawuje Prorektor ds. Studiów, który w porozumieniu z dziekanami wydziałów określa kolejność wewnętrznej oceny poszczególnych kierunków studiów. Prorektor ds. Studiów podejmuje działania określające cele i strategię wdrażania kierunków oraz planów studiów i programów kształcenia, zasad i harmonogramu wdrożenia nowych planów studiów i programów kształcenia oraz sylabusów przedmiotów, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu planów studiów i programów kształcenia, zasad zapewnienia jakości kadry dydaktycznej, zasad monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów dydaktycznych.

Dziekan sprawuje nadzór nad systemem wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. Dziekan powołuje Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Zadania Zespołu obejmują ocenę i weryfikację programów studiów i efektów kształcenia, proces kształcenia i jego organizację, w tym warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych, jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów, informacje na temat kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji, badanie kariery zawodowej absolwentów. Do zadań Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia należy także przygotowanie i przeprowadzanie badań ankietowych studentów, opracowanie i analiza wyników tych badań oraz sporządzenie raportu z badań ankietowych.

Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia przygotowuje i przeprowadza badania ankietowe według jednolitego trybu ustalonego przez Prorektora ds. Studiów, opracowuje i analizuje ich wyniki oraz sporządza raporty z tych badań przekazywane Dziekanowi oraz Prorektorowi ds. Studiów. Dziekan przekazuje wyniki badań ankietowych kierownikom samodzielnych jednostek naukowo-dydaktycznych, którzy następnie udostępniają je kierownikom przedmiotów i prowadzącym zajęcia, w tym doktorantom. Ostateczne analizy otrzymanych wyników powinny wpłynąć na formułowanie ocen programów studiów i działalności dydaktycznej oraz na planowanie i realizację działań

w celu poprawy ich jakości. Zespół jest ponadto odpowiedzialny za upowszechnianie informacji o potrzebach i zadaniach badań jakości kształcenia.

Z Uchwały Senatu nr 194/02 wynika, że system wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia działa w obrębie poszczególnych kierunków studiów na 3 poziomach: Poziom pierwszy opiera się na analizie ankietowego badania studentów, oraz raportów z hospitacji. Drugi poziom stanowi samoocena kierunku studiów, dokonywana przez specjalnie powołaną grupę roboczą. Trzeci poziom to opinia środowiskowa opracowywana na podstawie materiałów zawartych w samoocenie oraz spostrzeżeń dokonanych podczas wizytacji kierunku przez środowiskową grupę opiniującą, składającą się z przedstawicieli wyższych uczelni prowadzących oceniany kierunek studiów.

Uchwała Senatu wymaga, aby w skład Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia wchodził przewodniczący powołany spośród profesorów i doktorów habilitowanych, sekretarz powołany spośród pozostałych nauczycieli akademickich oraz trzyosobowy zespół roboczy ds. oceny jakości kształcenia, odrębny dla każdego kierunku studiów, w którego skład wchodzi co najmniej po jednym przedstawicielu powołanym spośród profesorów i doktorów habilitowanych oraz spośród pozostałych nauczycieli akademickich. Na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii w skład Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia wchodzi przewodniczący (prodziekan Wydziału) oraz ośmiu nauczycieli akademickich, w tym 1 profesor i 3 doktorów habilitowanych. W skład Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele studentów i doktorantów. Nie ma w nim także przedstawicieli pozostałych grup interesariuszy w tym interesariuszy zewnętrznych.

10 września 2012 r. Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu wydał zarządzenie o powołaniu zespołu ds. opracowania zmian w systemie zapewnienia jakości kształcenia. W skład tego zespołu powołany został przedstawiciel środowiska doktorantów.

Według stanu na koniec listopada 2012 roku, przedstawiciele pracodawców i otoczenia społeczno-gospodarczego nie są obecni w strukturach decyzyjnych Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia, a z wypowiedzi niektórych z nich wynika, że nie chcą być w nich obecni z powodu braku czasu, co wyrażali bezpośrednio na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA. Wpływ na jakość kształcenia interesariusze zewnętrzni obecnie mają w wyniku bezpośrednich kontaktów zawodowych z pracownikami naukowymi Wydziału i określają go jako skuteczny. Jakość kształcenia są w stanie określić prowadząc praktyki studenckie i przekazując informacje zwrotne w ramach obowiązujących procedur.

Na spotkanie Zespołu Oceniającego z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego przybyło około czterdziestu osób. Z ich wypowiedzi wynikało, że są oni powiązani z Wydziałem licznymi kontaktami i prowadzą współpracę na różnych płaszczyznach. Jako przyszli pracodawcy wyrażali oni zainteresowanie jakością kształcenia na Wydziale i mimo że dotychczasowa praktyka współpracy i przekazu informacji ma w większości niesformalizowany charakter, uważają go oni za skuteczny.

System wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia, funkcjonujący w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu jest systemem przejrzystym, a jego struktura decyzyjna w obszarze zarządzania jakością nie budzi istotnych zastrzeżeń. Niektóre grupy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych nie mają jednak formalnego wpływu na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia ze względu na brak w jego składzie przedstawicieli studentów, doktorantów oraz otoczenia społeczno-gospodarczego.

Obecnie Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu rozpoczyna wdrażanie nowego uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia. W dniu 21 listopada 2012 r. Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu podjął uchwałę nr 21/2012 „*W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*”. Z Uchwały wynika, że nowy system jakości kształcenia, którego wdrażanie rozpocznie się

w drugiej połowie grudnia 2012 roku, odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego. Ma on obejmować:

- weryfikowanie efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, a także na studiach doktoranckich, studiach podyplomowych i kursach doształcających,
- ocenę zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów i doktorantów po zakończeniu każdego ich cyklu,
- monitorowanie kariery zawodowej absolwentów,
- badania oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
- zapobieganie i wykrywanie plagiatów.

W nowym systemie oczekiwania pracodawców mają określać ich przedstawiciele uczestniczący w tworzeniu i doskonaleniu programu kształcenia. System zaleca także, aby wydziały korzystały z opinii otoczenia społeczno-gospodarczego na temat dostosowania kierunku studiów do wymagań rynku pracy oraz przygotowania absolwentów do wypełniania obowiązków zawodowych.

Nowy system jakości kształcenia będą tworzyć: Uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia, a na wydziałach kierunkowe zespoły ds. jakości kształcenia i zespoły ds. oceny studiów doktoranckich, podyplomowych i kursów doształcających. Rektor może powołać pełnomocnika do spraw jakości kształcenia, a na wniosek Senackiej Komisji ds. Studiów lub Prorektora ds. Studiów może powołać komisję ds. oceny programowej kierunku studiów.

Założenia nowego systemu zapewniania jakości kształcenia w znacznym stopniu naprawiają dotychczasowe niedomagania, głównie poprzez objęcie nadzorem systemu także studiów doktoranckich i podyplomowych oraz przez włączenie w sposób formalny wszystkich grup interesariuszy, w tym także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

2.) Uczelniany system zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu dobrze funkcjonuje na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii, ale trudno jest uznać go za system w pełni kompleksowy. System obejmuje studia I i II stopnia, ale nie obejmuje w pełni studiów doktoranckich i podyplomowych. Kompleksowość systemu pomniejsza także fakt, że niektóre grupy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych nie mają formalnego wpływu na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, bowiem ich przedstawiciele nie wchodzi w skład ciał opiniotwórczych i decyzyjnych. Brak interesariuszy zewnętrznych w formalnych strukturach systemu rekompensuje ich bardzo duża aktywność w działaniach związanych z praktycznym kształceniem studentów i z badaniami naukowymi.

System ma wiele narzędzi mogących skutecznie służyć doskonaleniu jakości kształcenia i wiele z nich jest efektywnie wdrażanych na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii. O jakości kształcenia Wydział może wnioskować na podstawie przeprowadzanych ankiet studenckich i absolwenckich, hospitacji zajęć dydaktycznych (bardzo szeroko wdrożone) i okresowej oceny nauczycieli akademickich. Narzędzia ankiet studenckich i hospitacji zajęć dydaktycznych są szeroko wykorzystywane na studiach I i II stopnia, ale nie są stosowane (lub tylko w bardzo ograniczonym zakresie) na studiach III stopnia (doktoranckie) oraz na studiach podyplomowych.

Formalną stronę funkcjonowania znacznie wzmocniono w nowym systemie jakości kształcenia, wdrażanym od drugiej połowy grudnia 2012 roku, który odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego oraz zapewnia formalny udział wszystkich grup interesariuszy w tworzeniu i funkcjonowaniu systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia.

a) *Odnośnie stopnia realizacji efektów kształcenia.* Stopień realizacji efektów kształcenia trudno jest obecnie ocenić. Wydział jest bowiem w fazie wdrażania nowego systemu

weryfikacji efektów kształcenia. Na Wydziale opracowano opisy zakładanych efektów kształcenia dla wszystkich prowadzonych kierunków studiów oraz specjalności. Obowiązują one od początku roku akademickiego 2012/2013.

Wydział ma procedury opracowania i weryfikacji efektów kształcenia. Programy studiów dla poszczególnych kierunków realizowanych na Wydziale przygotowywane są przez powołane decyzją Dziekana Rady Programowe i przedstawiane Wydziałowej Komisji ds. Studiów, która je ocenia i weryfikuje, poczym przedstawia do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Decyzją Dziekana powołane zostały Zespoły ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji. Efekty kształcenia opracowane przez te zespoły ocenia i weryfikuje Wydziałowa Komisja ds. Studiów, która następnie przedstawiła je do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Uchwałą Rady Wydziału efekty te zostały przekazane do Senatu, który zatwierdził je stosownymi uchwałami. Uczelnia jest w trakcie wdrażania systemu weryfikacji efektów kształcenia opracowanych z uwzględnieniem Krajowych Ram Kwalifikacji. Uczelnia nie przedstawiła jeszcze danych z oceny osiągnięcia nowo opracowanych efektów kształcenia.

Aktualnie na Wydziale stosuje się zróżnicowane metody dydaktyczne i sposoby oceny, dostosowane do typu zajęć oraz przyjętych celów dydaktycznych. Są one zbliżone do stosowanych dotychczas w innych ośrodkach akademickich. Podstawą sprawdzania założonych efektów kształcenia jest system oceny prac zaliczeniowych, projektowych i egzaminacyjnych. Zasady oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych są zgodne z regulaminami poszczególnych rodzajów studiów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, a szczegółowe wymagania są zamieszczone w sylabusach. Tryb i zasady weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów określa regulamin studiów (Rozdział IV. Zaliczenie semestru i roku studiów), regulamin studiów podyplomowych (Uchwała nr 280/2011 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 25 maja 2011 r. „*W sprawie regulaminu studiów podyplomowych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu*”) i regulamin studiów doktoranckich (Uchwała nr 346/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 25 kwietnia 2012 r. „*W sprawie regulaminu studiów doktoranckich Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*”). Weryfikacja zakładanych efektów kształcenia odbywa się według harmonogramu sesji egzaminacyjnych. Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w sprawie podstawowych elementów organizacji roku akademickiego jest przedstawiane na stronie internetowej Uczelni i Wydziału oraz w Dziekanacie. Zgodnie z Regulaminem studiów (§ 7.5) opis kierunkowych efektów kształcenia i sposób ich weryfikacji, ramowy opis programu studiów, a także plan studiów, są udostępniane studentom na stronie internetowej Wydziału.

Ważnym narzędziem weryfikacji efektów kształcenia jest ocena nabytych umiejętności uzyskanych w wyniku odbycia praktyk i sprawdzanych w czasie praktyk studenckich. Na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii przewidziano praktykę zawodową i dyplomową. Studenci realizują praktyki zgodnie z obowiązującymi na Wydziale wymaganiami (Regulamin studenckich praktyk zawodowych, Uchwała Rady Wydziału z dnia 15.05.2009 r., oraz Procedura Organizacji, Odbywania i Zaliczenia Praktyk Studenckich). Student odbywa praktykę na podstawie umowy w miejscu rekomendowanym przez Pełnomocnika Dziekana ds. Praktyk lub w miejscu wybranym przez siebie i zaakceptowanym przez Pełnomocnika, zgodnie z programem, którego realizacja jest odnotowana w karcie/dzienniku praktyki. Do zaliczenia praktyki niezbędna jest merytoryczna opinia pracodawcy. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na dwóch poziomach: u pracodawcy i na Wydziale, przy czym decydujące znaczenie ma poziom pierwszy. Opinia pracodawcy ma wpływ na zaliczenie praktyki oraz stanowi element procesu zakończenia studiów, niezbędny do dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego. Pracodawca wyraża swoją opinię z uwzględnieniem oceny sposobu pracy, wkładu w pracę, umiejętności pracy w zespole, opisu merytorycznej charakterystyki i oceny studenta odbywającego

praktykę, umiejętności i kompetencji społecznych. Na Wydziale zaliczenie praktyki odbywa się przed Pełnomocnikiem ds. Praktyk. Dyskusja weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia jest poprzedzona analizą dokumentacji odbycia praktyki. W przypadku nie osiągnięcia wymaganych efektów student nie otrzymuje zaliczenia i jest kierowany na powtórzenie praktyki. Według opinii przedstawicieli pracodawców i otoczenia społeczno-gospodarczego, wyrażanych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA, ich udział w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia jest wyraźnie określony i wielofazowy. Odbywa się to w trakcie formułowania programów praktyk studenckich, opinii po praktykach, w trakcie badań i pisania prac dyplomowych we współpracy z określonymi firmami, instytucjami i instytutami, przedsiębiorstwami, gospodarstwami, a następnie końcową oceną efektów kształcenia poprzez zatrudnienie absolwenta. Opinie te znajdują potwierdzenie w dokumentacji znajdującej się na Wydziale, a obejmującej m. in. Umowy dotyczące praktyk, dzienniczki praktyk, dokumenty dotyczące współpracy związanej z przygotowaniem prac dyplomowych i inne.

Ważnym sprawdzianem efektów osiąganych w czasie studiów są prace dyplomowe i wynik procesu dyplomowania. Rada Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii w dniu 22 stycznia 2010 r. zatwierdziła „Regulamin pracy dyplomowej i inżynierskiego egzaminu dyplomowego na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu”. Wypracowano procedury złożenia pracy inżynierskiej i dopuszczenia do egzaminu dyplomowego inżynierskiego oraz złożenia pracy magisterskiej i dopuszczenia do egzaminu dyplomowego magisterskiego. Każda praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzentów, a egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Dziekana, w której skład wchodzi przewodniczący i co najmniej dwóch egzaminatorów. Student lub promotor mogą wnioskować o przeprowadzenie otwartego egzaminu dyplomowego. Ostateczny wynik studiów określa się jako sumę 3/5 średniej ze studiów, 1/5 średniej z ocen pracy dyplomowej i 1/5 oceny egzaminu dyplomowego.

Na studiach doktoranckich prowadzonych na Wydziale określono efekty kształcenia (Uchwała Rady Wydziału z dnia 12 września 2012 r.) Merytorycznie mieszczą się one obszarze nauk rolniczych, w dyscyplinach, w których Wydział nadaje stopień doktora i obejmują efekty dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencje, właściwe dla tego obszaru wiedzy. Ocena stopnia osiągania zakładanych efektów będzie możliwa dopiero po pełnym wdrożeniu nowych programów studiów. Z informacji zebranych podczas wizytacji wynika, że realizowane obecnie studia doktoranckie umożliwiają osiąganie przez doktorantów zakładanych efektów kształcenia. Bieżącej ocenie efektów kształcenia służą egzaminy, kolokwia, ocena wykonywanych prac i okresowych raportów. Działania te nie są dotychczas opisane systemowo w formie zadań i procedur oceny efektów. Jednak niemal wszyscy doktoranci kończą studia i w trakcie postępowania promocyjnego uzyskują stopień naukowy doktora nauk rolniczych, co wskazuje na dużą efektywność podejmowanych działań.

Na studiach podyplomowych stosowane są różne formy oceny efektów kształcenia, odpowiednio do zakładanych celów i tego rodzaju studiów. Ostatecznym i wiarygodnym ich efektem jest uznawalność wydawanych uprawnień na obszarze Unii Europejskiej. Na studiach podyplomowych wykonywane są prace kontrolne, wiedza sprawdzana jest przez wypełnianie testów oraz poprzez ocenę wykonywanych świadectw i audytów energetycznych. Efekty studiów podyplomowych weryfikowane są także poprzez wykonanie i obronę pracy dyplomowej oraz poprzez egzamin końcowy.

b) *Odnośnie udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników, a także analizy skuteczności działań naprawczych; udziału przedstawicieli rynku pracy w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia.* Nauczyciele akademicy Wydziału mają największy udział w funkcjonowaniu systemu zapewniania jakości kształcenia, Są oni dobrze reprezentowani w Wydziałowym Zespole ds. Oceny

Jakości Kształcenia, który odpowiada za większość działań podejmowanych w ramach systemu na Wydziale. W odniesieniu do udziału studentów w funkcjonowaniu uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia należy stwierdzić, że dotyczy on głównie udzielania opinii w drodze wypełniania ankiet studenckich. Studenci uczestniczą w procesie ewaluacji nauczycieli akademickich poprzez wypełnienie formularzy ankiet. Nie uczestniczą natomiast w opracowywaniu wzoru arkusza ankiety, w ocenie jej wyników i w analizie skuteczności działań naprawczych. Założeniem jest, że badania ankietowe powinny być prowadzone z poszanowaniem zasad etyki i metodologii badań społecznych, a w szczególności: dobrowolności, anonimowości, poufności badań oraz jawności wyników. Badania ankietowe obejmują: ankietę studentów przyjętych na pierwszy rok studiów i semestralne badania ankietowe studentów.

Celem ankiety prowadzonej wśród studentów przyjętych na pierwszy rok studiów jest pozyskanie opinii na temat ich preferencji w wyborze miasta, uczelni i kierunku studiów. Ankietę tą przeprowadza się w terminie do 31 października każdego roku akademickiego. Wyniki tej ankiety pozwalają na monitorowanie i analizę procesu rekrutacji, umożliwiając podjęcie lub wzmocnienie takich działań promocyjnych, które pozwoliłyby na zwiększenie liczby kandydatów na studia.

Semestralne badania ankietowe studentów prowadzone są po każdym ukończonym semestrze poprzez wypełnienie ankiet w zintegrowanym systemie informatycznym Uczelni e-HMS (do 2009 roku ankietyzację prowadzono z zastosowaniem papierowych druków ankiet). W ankietach studenci wypowiadają się na temat jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych. Opracowane wyniki są udostępniane prowadzącemu zajęcia i kierownikowi przedmiotu oraz ich przełożonym. Studenci dostrzegają efekty przeprowadzanych badań ankietowych lub hospitacji. Nie znają konkretnych działań naprawczych podejmowanych przez Władze jednostki lecz widzą ich efekty. Jako przykłady wskazywali: zwiększenie udziału zajęć terenowych i praktycznych oraz zauważalną zmianę podejścia do studentów negatywnie ocenionego nauczyciela. Opracowanie ankiet przeprowadzane jest przede wszystkim w celu oceny jakości prowadzonych zajęć, ale pośrednio także w celu oceny nauczycieli akademickich realizujących proces dydaktyczny. Opinie wyrażone w ankietach stanowią materiał uwzględniany w okresowej ocenie nauczyciela akademickiego (Uchwała nr 34/2008 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2008 r.).

W pracach Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia nie biorą udziału przedstawiciele studentów i doktorantów. Doktoranci i studenci są jednak członkami i uczestniczą w pracach Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni. Udział doktorantów w procesie badania i oceny poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia, a także analizy skuteczności działań naprawczych jest ograniczony. Doktoranci mają znikomą wiedzę na temat systemu zapewnienia jakości kształcenia. Są oni formalnie włączeni w system zapewnienia jakości kształcenia jedynie poprzez hospitacje prowadzonych przez nich zajęć. Mają również dostęp do wyników ankiet swoich zajęć wypełnianych przez studentów studiów I i II stopnia. Na spotkaniu z Zespołem doktoranci nie zgłaszali konieczności rozbudowy formalnych dróg zgłaszania uwag, obecna forma bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami Wydziału im odpowiada.

W czasie wizytacji nie zidentyfikowano udziału kadry wspierającej proces kształcenia i w procesie badania i oceny poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia, a także analizy skuteczności działań naprawczych. Jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów jest jednak oceniana ankietowo (procedura według Uchwały Senatu nr 245/2010).

W składzie Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia nie ma przedstawicieli interesariuszy zewnętrznych. W czasie spotkania z Zespołem Oceniającym obecni przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego Wydziału deklarowali jednak,

że ich uwagi dotyczące oceny poszczególnych czynników jakości kształcenia przekazywane w trakcie bezpośrednich kontaktów z pracownikami Uczelni i Wydziału są uwzględniane.

Możliwości udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników jakości kształcenia i analizy skuteczności działań naprawczych zdecydowanie zwiększa Uchwała nr 2/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 roku „*W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*”, zgodnie z którą do Wydziałowego Zespołu do Spraw Jakości Kształcenia powoływanego przez Dziekana wchodzi nauczyciele akademicy zaliczani do minimum kadrowego, prodekan do spraw studiów, studenci kierunku delegowani przez Radę Samorządu oraz interesariusze zewnętrzni, w tym przedstawiciel pracodawców (par. 5, p. 4). Ponadto powstaje zespół do spraw oceny studiów doktoranckich, podyplomowych i kursów dokształcających, do którego wchodzi nauczyciele akademicy reprezentujący dyscypliny naukowe, w których Wydział ma uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora, nauczyciele uczestniczący w realizacji studiów podyplomowych, doktorant delegowany przez radę samorządu, a także interesariusze zewnętrzni, w tym przedstawiciel pracodawców (par. 5, p. 5). Aktualnie przy studiach podyplomowych na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii UP w Poznaniu funkcjonuje Społeczna Rada Programowa.

c) W zakresie monitorowania losów absolwentów. W Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu za monitorowanie losów absolwentów odpowiada Uczelniane Biuro Karier. Uczelnia prowadzi monitoring losów absolwentów na rynku pracy w dwojaki sposób. Jednym z nich jest wprowadzany od niedawna system ankiet elektronicznych, drugim jest funkcjonujący od lat monitoring bezpośredni.

Na podstawie uchwały nr 2/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 roku „*W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*” podjęto działania zmierzające do wprowadzenia systemu monitorowania kariery zawodowej absolwentów obejmujące:

- analizę badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów bezpośrednio po zakończeniu studiów,
- analizę badań ankietowych przeprowadzanych wśród absolwentów po 3 i 5 latach od ukończenia studiów (par. 3, pkt 3, Uchwały).

Ankieta absolwencka, wykonywana bezpośrednio po ukończeniu studiów jest narzędziem oceny programów studiów i warunków studiowania (uchwała 245/2010 Senatu UP w Poznaniu). Ankieta jest anonimowa. Absolwent wykonuje ją przed odebraniem dyplomu ukończenia studiów. Ankietowani oceniają w jakim stopniu program nauczania spełnił ich oczekiwania, osiągnięte wykształcenie, oceniają kierunek studiów w zakresie: obsługi studentów w dziekanacie, poziomu kadry akademickiej, bazy dydaktycznej (sale, wyposażenie). Absolwenci wskazują przedmioty szczególnie interesujące i najmniej interesujące, takie na których powielano treści, ze zbyt małym udziałem ćwiczeń, w tym ćwiczeń praktycznych oraz które przedmioty realizowane były w zbyt dużych grupach. Kolejna grupa pytań dotyczy stopnia w jakim studia rozwinęły u absolwenta umiejętności: samokształcenia i efektywnego uczenia się, komunikacji międzyludzkiej, twórczego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji. Ankieta kończy się zapytaniem, czy absolwent wybrałaby ponownie ten sam kierunek studiów i tę samą uczelnię. Analiza wyników tej ankiety umożliwia wyłonienie słabych i mocnych stron studiowania na Wydziale oraz podjęcie z jednej strony działań naprawczych, a z drugiej strony wzmocnienie systemu motywacyjnego poprzez nagradzanie osób związanych z wyróżnionymi obszarami.

W zakresie badania dalszych losów absolwentów Uczelnia ma trudności związane z aktualizacją bazy adresowej. Wydział podejmuje jednak własne działania w tym zakresie. Losy absolwentów były tematem prac magisterskich. W celu monitorowania i oceny efektów

kształcenia, prowadzona jest współpraca ze Stowarzyszeniem Absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Dodatkowych danych o losach absolwentów dostarczają coroczne targi pracy z udziałem absolwentów, organizowane zarówno w skali Uczelni, jak i Wydziału.

Postanowienia wynikające z Uchwały nr 2/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego, wprowadzające nowy system zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia są dopiero wdrażane. System zakłada opracowanie przez Uczelnianą Komisję do spraw Jakości Kształcenia we współpracy z Biurem Karier nowych wzorów ankiet do monitorowania kariery zawodowej absolwentów nie później niż do 31.01.2013, natomiast dwa wzory były opracowane w wersji papierowej i elektronicznej już pod koniec listopada 2012 roku. Jedną z nich zatytułowaną „*Badanie losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*” obejmuje 16 punktów, druga „*Badanie losów zawodowych absolwentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu - ocena programu po ukończeniu studiów*” liczy 13 punktów. Należy zauważyć, że omawiane kryterium opiera się na zbyt schematycznym założeniu, iż zatrudnialność jest bezpośrednim rezultatem efektów kształcenia. Założenie to pomija rolę środowiska akademickiego w rozwoju osobowości, w kształtowaniu postaw obywatelskich, w budowaniu odpowiedzialności za dobro wspólne, w rozwijaniu ducha przedsiębiorczości co sprzyja bardziej elastycznemu dostosowaniu się do rynku pracy niż wąska specjalizacja. Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w sposób wymierny dostosowuje efekty kształcenia do rynku pracy poprzez szeroką sieć firm, przedsiębiorstw i instytucji, z którymi ma podpisane umowy dotyczące praktyk zawodowych profilujących kształcenie studentów, co w wielu przypadkach prowadzi do zatrudniania ich po ukończeniu studiów. Monitoring opierający się na bezpośrednich kontaktach, co potwierdzają dane z Biura Karier, pozwala stwierdzić, że w Wielkopolsce w rolnictwie nie ma bezrobocia. W Biurze Karier najwięcej ofert dotyczy pracy w rolnictwie.

d) *Odnośnie programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji.* Zespół Oceniający stwierdził, że na Wydziale prowadzona jest bieżąca analiza planów i programów nauczania, a jej wyniki są podstawą do ich bieżących korekt. Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii prowadzi sześć kierunków studiów o zróżnicowanym profilu i różnych treściach programowych. Wydział ma ustalone procedury opracowywania i weryfikacji planów i programów studiów. Programy studiów dla poszczególnych kierunków prowadzonych na Wydziale przygotowywane są przez Rady Programowe, powołane decyzją Dziekana. Przygotowane propozycje programowe przedstawiane są Wydziałowej Komisji ds. Studiów, która je ocenia, weryfikuje i przedstawia Radzie Wydziału. Programy studiów jak również wszelkie zmiany w tych programach uchwała Rada Wydziału (załącznik nr 5). Po wejściu w życie nowej Ustawy, decyzją Dziekana powołano Zespoły ds. wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji. Efekty kształcenia opracowane przez te zespoły ocenia i weryfikuje Wydziałowa Komisja ds. Studiów, która następnie przedstawia je do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Uchwałą Rady Wydziału efekty te zostały przekazane do Senatu, który zatwierdził je stosownymi uchwałami.

Wydziałowe Rady Programowe raz w roku prowadzą też weryfikację treści kształcenia opisane w sylabusach, przyjmując za kryterium: wymagania określone w standardach kształcenia i w programach dla poszczególnych kierunków studiów (załącznik nr 5).

Program studiów doktoranckich jest zatwierdzany przez Radę Wydziału. Wydział nie przedstawił danych umożliwiających ocenę jakości kształcenia na studiach III stopnia. Doktoranci mają możliwość wypowiedzania się w sprawach organizacji studiów i realizacji programu przez członkostwo przedstawiciela doktorantów w Radzie Wydziału, zgłaszanie postulatów kierownikowi studiów lub dziekanowi Wydziału. Nie jest to jest w system i dokumentowane, ale doktoranci informowali o takich możliwościach.

Studia podyplomowe są prowadzone na podstawie programu zatwierdzonego przez dwa ministerstwa. Efekty kształcenia i program studiów znajdują akceptację organów administracji państwowej, zwłaszcza kompetentnego w tym zakresie Ministerstwa Infrastruktury. W realizacji programu studiów znaczny udział ma Polskie Towarzystwo Energetyczne. Absolwenci studiów podyplomowych mają sposobność opiniowania programu studiów i jego realizacji podczas spotkań z kadrami nauczycieli realizujących program.

e) *Oдноśnie zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikacji efektów kształcenia.* Do czasu wizytacji w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu nie wdrożono jeszcze weryfikacji osiągnięć studentów stosownie do opisu efektów kształcenia zgodnego z KRK. Dotychczas stosowane metody oceniania studentów i efektów kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu zostały jasno sformułowane w Regulaminie Studiów. W celu oceny zasad oceniania studentów, co semestr przeprowadzana jest analiza protokołów zaliczeniowych i egzaminacyjnych. Z informacji zebranych podczas wizytacji wynika, że organem prowadzącym takie analizy jest Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, a stosowne decyzje w tej sprawie podejmuje prodekan ds. studiów odpowiedzialny za dany kierunek studiów (załącznik nr 5).

Dobór metod nauczania i oceniania studentów uzależniony jest od rodzaju prowadzonych zajęć oraz indywidualnego wyboru poszczególnych nauczycieli akademickich. Formy kształcenia złożone są z różnorodnych elementów, w tym z wykładów, ćwiczeń, seminariów, lektoratów, prowadzenia kształcenia w grupach, jak i w toku indywidualnym, prowadzenie problemowych i ukierunkowanych dyskusji, realizacja zadań projektowych i problemowych przy wykorzystaniu studiów przypadku, analizy dokumentów źródłowych i innych opracowań. Studenci nabywają w ten sposób umiejętności rozwiązywania zadanych problemów i prezentacji tematu. Studenci korzystają też z wykładów i dyskusji prowadzonych w ramach kół naukowych, spotkań naukowych, konferencji i kontaktów z praktykami (wykłady otwarte), a także przez praktyki studenckie i wymianę międzynarodową. Zdobyć niezbędną wiedzę, umiejętności i kompetencji przez studenta sprzyja możliwość wyboru grupy seminaryjnej. Formami weryfikacji efektów kształcenia są: egzaminy, sprawdziany lub kolokwia cząstkowe i końcowe, prezentacje, sprawozdania, raporty, projekty i udział w seminariach.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że znają zasady oceniania. Informacje w tym zakresie są im podawane na jednych z pierwszych zajęć – wskazywane są: materiał niezbędny do opanowania przedmiotu na pozytywną ocenę, forma, termin i wymagania do uzyskania zaliczenia lub zdania egzaminu. Taki sposób przekazywania informacji odpowiada studentom i większość z nich uważa, że pozwala to na weryfikację osiągniętych efektów kształcenia.

f) *Oдноśnie jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym oceny dokonywanej przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej jednostki.* Analiza raportów z wcześniejszych wizytacji programowych pozwala stwierdzić, że na prowadzonych na Wydziale kierunkach studiów spełnione są wymagania minimum kadrowego. Wydział posiada bardzo liczną kadrę naukowo-dydaktyczną, w szczególności w zakresie dyscypliny agronomii. Kadra ta reprezentuje szerokie spektrum specjalności naukowych, w większości adekwatnych do prowadzonych kierunków studiów. Umożliwia to prowadzenie zajęć na odpowiednim poziomie i zgodnie z treściami programowymi przedmiotów.

Na Wydziale Rolnictwa i Biotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu w ocenie jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia podstawowe znaczenie ma system ankiet studenckich i absolwenckich oraz hospitacje zajęć dydaktycznych. Opinie wyrażone w ankietach stanowią materiał uwzględniany w okresowej ocenie nauczyciela akademickiego (Uchwała nr 34/2008 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia

17 grudnia 2008 r. „W sprawie wzoru ankiet dotyczących zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczyciela akademickiego, przeznaczonych do zasięgnięcia opinii studentów o wypełnianiu obowiązków dydaktycznych przez nauczyciela akademickiego i obowiązujących przy ocenie okresowej”). Zgodnie z obowiązującą Uchwałą Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, pozytywna ocena nauczyciela akademickiego jest uwarunkowana pozytywną oceną działalności dydaktycznej, naukowej, organizacyjnej i - w odniesieniu do samodzielnych pracowników naukowych - w zakresie kształcenia kadr (Uchwała nr 35/2008 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2008 r. „W sprawie arkusza okresowej oceny nauczyciela akademickiego”). Negatywna ocena jednej lub więcej sfer działalności skutkuje koniecznością przeprowadzenia ponownej oceny pracownika po upływie jednego roku. Podstawę oceny działalności dydaktycznej stanowi wynik ankiet studenckich, na podstawie których zasięga się opinii studentów w trybie określonym w Uchwale Senatu nr 77/03 (tekst jednolity: Uchwała 33/2008). Liczba ankiet stanowiących podstawę oceny powinna być nie mniejsza niż 100. W arkuszu oceny nauczyciela akademickiego ankiecie studentów przypisano od 0 do 360 punktów. Do uzyskania pozytywnej oceny za działalność dydaktyczną konieczne jest uzyskanie co najmniej 240 punktów, w tym co najmniej 120 w zakresie poziomu prowadzenia zajęć i wypełniania obowiązków dydaktycznych.

Wizytowany Wydział wprowadził ankietyzację tylko na studiach I i II stopnia. Doktoranci nie mają formalnej możliwości wyrażania oceny kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach III stopnia. Wszelkie sugestie w tej sprawie mogą być przekazywane ustnie bezpośrednio do kierownika studiów doktoranckich.

Zgodnie z uchwałą nr 194/02 Senatu §4 pkt. 4 corocznie przeprowadzone są hospitacje przedmiotu, przy czym kierownik przedmiotu hospituje ćwiczenia, kierownik jednostki wykłady i wybrane ćwiczenia, a Dziekan - zajęcia prowadzone przez kierowników jednostek, nauczycieli z jednostek międzywydziałowych oraz osoby z zewnątrz. Według § 4 pkt. 5 częstotliwość i plan hospitacji określa Dziekan, a zatwierdza Rada Wydziału. Obowiązujący obecnie na Wydziale arkusz hospitacji wraz planem hospitacji został przyjęty przez Radę Wydziału w dniu 9 marca 2011 r. Raport z hospitacji udostępniany jest prowadzącemu zajęcia, który potwierdza podpisem przyjęcie jego treści do wiadomości. Raporty z hospitacji przechowuje przeprowadzający hospitacje. Raport zawiera m.in. silne i słabe strony hospitowanych zajęć oraz sugestie działań korygujących.

Hospitacjom podlegają także zajęcia dydaktyczne prowadzone na studiach doktoranckich. Istnieje forma współprowadzenia zajęć przez doktorantów i nauczycieli akademickich, podczas której doktoranci otrzymują uwagi dotyczące ich pracy od bardziej doświadczonych nauczycieli akademickich. Doktoranci mają elektroniczny dostęp do informacji z ankiet studenckich.

Odnosnie monitorowania jakości kadry wspierającej proces kształcenia należy stwierdzić, że jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów oceniana jest ankietowo (procedura opisana w Uchwale Senatu nr 245/2010).

Studenci pozytywnie odnoszą się do jakości kadry prowadzącej zajęcia i wspierającej proces kształcenia. Zgodnie stwierdzili oni, że są to osoby kompetentne, chętnie przekazujące wiedzę w czasie zajęć, ale również poza zajęciami. Nauczyciele akademicy służą też pomocą w rozwiązaniu problemów. Studenci równie pozytywnie odnieśli się do kompetencji i uprzejmości pracowników dziekanatu, pracowników naukowo-technicznych oraz administracyjnych.

g) Odnosnie poziomu działalności naukowej jednostki. Należy stwierdzić, że poziom naukowy Wydziału jest wysoki i że ma on duży potencjał badawczy. W ostatniej kategoryzacji Wydział uzyskał kategorię B. Na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii badania prowadzone są głównie w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych,

a w mniejszym stopniu także w obszarze nauk przyrodniczych. Problematyka prowadzonych badań jest zróżnicowana i ma aspekty praktyczne. Tematyka badań pozostaje w związku merytorycznym z działalnością dydaktyczną prowadzoną na Wydziale. Badania naukowe stanowią ważny element w strategii rozwoju Wydziału.

Weryfikacja poziomu naukowego Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu opiera się na analizie danych z okresowej oceny nauczycieli akademickich, prowadzonej co dwa lata przez Wydziałową Komisję Oceniającą. Ocenę nauczycieli akademickich reguluje Uchwała nr 35/2008 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 17 grudnia 2008 r. „*W sprawie arkusza okresowej oceny nauczyciela akademickiego*”. Z danych przedstawionych Zespołowi Oceniającemu podczas wizytacji wynika, że Wydział prowadzi weryfikację obsady zajęć dydaktycznych w zakresie zgodności kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich z prowadzonymi zajęciami na podstawie analizy osiągnięć badawczych i dorobku naukowego nauczycieli akademickich (załącznik nr 5). Dokumentują to roczne sprawozdania z działalności naukowo-badawczej, a ocenę przeprowadza Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia.

h) *Odnosnie posiadanych zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz form i środków wsparcia studentów.* Z Raportu Samooceny oraz informacji zebranych w czasie wizytacji wynika, że Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu dysponuje dobrze zorganizowaną bazą materialną, tworzącą wystarczającą infrastrukturę dydaktyczną i badawczą. Standard i wyposażenie poszczególnych pomieszczeń w zdecydowanej większości jest wysoki. Pomieszczenia dydaktyczne są dobrze urządzone, o wysokim standardzie, bogato wyposażone, stosownie do realizowanych w nich zadań dydaktycznych i badawczych. Pracownie, sale ćwiczeniowe i laboratoryjne mają wielkość adekwatną do liczebności grup studentów, urządzone są funkcjonalnie oraz przystosowane są do samodzielnego wykonywania zadań dydaktycznych przez studentów. Zespół Oceniający stwierdził, że infrastruktura bazy dydaktycznej i naukowej Wydziału jest bardzo dobra i umożliwia spełnianie zadań zarówno dydaktycznych, jak i naukowych.

Z danych przedstawionych Zespołowi Oceniającemu podczas wizytacji wynika, że Wydział prowadzi przegląd i ocenę jakości infrastruktury dydaktycznej, w tym wielkości i wyposażenia sal dydaktycznych w odniesieniu do liczebności grup studenckich i wymogów jakości kształcenia. Ocena prowadzona jest raz w roku przez Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia i Wydziałową Komisję ds. Studiów pod nadzorem prodziekana odpowiedzialnego za kierunek studiów. Z danych przedstawionych przez Wydział wynika także, że raz w roku prowadzona jest ocena dostępnych zasobów bibliotecznych z uwzględnieniem ich aktualizacji i dostępności dla studentów (załącznik nr 5).

Doktoranci pozytywnie oceniają infrastrukturę dydaktyczną i naukową Wydziału. Mają dostęp do wszelkich niezbędnych w ich pracy materiałów wliczając w to, zasoby biblioteki oraz internetowe bazy danych. Baza dydaktyczna i naukowa w pełni zaspokaja potrzeby doktorantów. Mają oni możliwości realizacji badań naukowych z wykorzystaniem specjalistycznej aparatury naukowej. Wizytowany Wydział nie przedstawił sformalizowanych procedur umożliwiających dokonywanie oceny posiadanych zasobów materialnych oraz infrastruktury na studiach doktoranckich. Doktoranci wszelkie uwagi oraz braki mogą jednak zgłaszać bezpośrednio do kierownika studiów doktoranckich bądź do dziekana. Jak dotąd taki sposób komunikacji przynosi zadowalające efekty. Z informacji pozyskanych od doktorantów wynika, że mają oni wystarczające wsparcie merytoryczne i organizacyjne, potrzebne do wykonywania prac badawczych i że wysoko oceniają oni obsługę administracyjną.

Obsługę studentów i doktorantów wspomaga Zintegrowany System Informatyczny, ze specjalnym modułem „*Wirtualny Dziekanat*”. Do obsługi studentów wyznaczone są godziny dostępności dziekanatu. Jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów

jest oceniana ankietowo (procedura opisana w Uchwale Senatu nr 245/2010). Studenci przyznają, że zasoby materialne i infrastruktura dydaktyczna stworzone na Wydziale są wystarczające do prawidłowej realizacji procesu kształcenia. Laboratoria wyposażone są w niezbędny sprzęt, sale dydaktyczne odpowiednio duże oraz wyposażone w sprzęt multimedialny.

i) *Odnosnie systemu informacyjnego tj. sposobów gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zapewnieniu jakości kształcenia.* Informacje zamieszczone w Raporcie Samooceny jak również informacje uzyskane podczas wizytacji nie pokazują istnienia i działania w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu jednolitego systemu informacyjnego, służącego do gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji pozyskiwanych w wyniku działania systemu jakości kształcenia. Informacje pozyskiwane w następstwie realizacji poszczególnych elementów systemu są gromadzone i przetwarzane w zróżnicowany sposób. Na przykład wyniki ankiet studenckich generowane są obecnie w zintegrowanym systemie informatycznym e-HMS Uczelni. Opracowane wyniki są udostępniane prowadzącemu zajęcia i kierownikowi przedmiotu oraz ich przełożonym. Do roku 2009 roku ankietyzację prowadzono z zastosowaniem papierowych druków ankiet, co obecnie utrudnia porównywanie wyników i śledzenie zmian. Z kolei raporty z hospitacji przechowuje przeprowadzający hospitację, czyli zgodnie z procedurą stosowaną na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu może to być: kierownik przedmiotu, który hospituje ćwiczenia, kierownik jednostki, który hospituje wykłady i wybrane ćwiczenia lub dziekan, który hospituje zajęcia prowadzone przez kierowników jednostek. Część informacji zbieranych w wyniku działania Systemu jest gromadzona i przechowywana w Dziekanacie Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii w postaci raportów.

j) *Odnosnie powszechnego/publicznego dostępu do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów.* Większość informacji o pracy Wydziału dostępna jest na jego stronie internetowej lub na stronie www. Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Na stronie internetowej Wydziału: <http://www.up.poznan.pl/wr/> zamieszczone są informacje o każdym z kierunków studiów, zawierające wymogi rekrutacji na studia I i II stopnia oraz na studia doktoranckie i podyplomowe, programy studiów i efekty kształcenia, a także plany zajęć, procedury składania pracy inżynierskiej i dopuszczenia do egzaminu dyplomowego inżynierskiego, wykaz wykładów dla doktorantów i inne informacje.

Studenci obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym stwierdzili, że informacje dotyczące procesu kształcenia są ogólnie dostępne bądź na stronach internetowych Uczelni lub Wydziału bądź na tablicach informacyjnych zamieszczonych w budynku Wydziału.

Doktoranci wszelkie informacje związane z tokiem i organizacją studiów oraz programem kształcenia otrzymują bezpośrednio w dziekanacie. Są one także dostępne na stronach internetowych Wydziału. System wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu nie ma opisanych procedurami Systemu narzędzi umożliwiających śledzenie dostępności informacji niezbędnych dla doktorantów i studentów. Raz w roku prowadzona jest jednak ocena dostępności i przejrzystości informacji na temat kształcenia. Zarówno studenci jak i doktoranci nie zgłaszali jednak problemów związanych z dostępnością informacji.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

Ocena mechanizmów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia stosowanych w celu zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych. Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii

Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu nie wykształcił sformalizowanego systemu mającego na celu zapobieganie sytuacjom konfliktowym, negatywnie wpływającym na efekty kształcenia. Znaczna część działań, które umożliwiają zapobieganie i eliminację zjawisk patologicznych nie ma charakteru formalnego, ale dzięki tradycyjnie przyjętym i stosowanym standardom postępowania sytuacje konfliktowe są rzadkością.

W czasie wizytacji Wydział poinformował, że w przypadku prac dyplomowych stosowane jest postępowanie antyplagiatowe. Sprawdzenie prac dyplomowych polega na zidentyfikowaniu zapożyczeń poprzez wskazanie ewentualnych podobieństw w pracy poddawanej sprawdzeniu do tekstów znajdujących się w systemowej bazie danych i w Internecie. Każda praca dyplomowa jest oceniana przez promotora i recenzentów także w aspekcie ewentualnego naruszenia praw autorskich, a 10% losowo wybranych prac jest sprawdzanych programem antyplagiatowym „Plagiat.pl”. Szczegółowe procedury dotyczące postępowania w programie „Plagiat.pl” określa Zarządzenie nr 82/2009 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dn. 8.06.2009 r. W celu realizacji tego Zarządzenia została opracowana przez Dziekana procedura losowego wyłaniania prac dyplomowych do testowania systemem plagiat.pl. z dnia 4.05.2010, która zakłada, że w każdym roku akademickim należy losowo wyłonić do testowania co najmniej 10% prac inżynierskich i licencjackich oraz co najmniej 10% losowo wybranych prac magisterskich.

3.) Istnienie systemu zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu wynika z Uchwały Senatu nr 194/02 z dnia 26 czerwca 2002 r. „*W sprawie wprowadzenia systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia*”. Uchwała zawiera cele i procedury związane z jego wprowadzeniem na poziomie Uczelni oraz wydziałów. Struktura uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia jest wystarczająca i stwarza potencjalne możliwości zarządzania jakością kształcenia. Wpływ niektórych grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia nie był dotychczas sformalizowany. Na przykład w skład Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia nie wchodził przedstawiciel studentów i doktorantów. Nie było w nim także interesariuszy zewnętrznych. Mimo to efektywność działania systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest wysoka, co Wydział udokumentował przedstawiając mechanizmy funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (załącznik nr 5) jak również podając przykłady efektywnego działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do wielu obszarów wpływających na jakość kształcenia (załącznik nr 6).

Brak niektórych grup interesariuszy (na przykład interesariuszy zewnętrznych) w formalnych strukturach Systemu rekompensuje ich bardzo duża aktywność w wielu działaniach istotnych dla jakości kształcenia, co zostało jednoznacznie zdiagnozowane w czasie wizytacji. Także niesformalizowana aktywność interesariuszy wewnętrznych takich jak studenci i doktoranci Wydziału jest widoczna i ma znaczenie dla doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale. Formalną stronę funkcjonowania systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia znacznie poprawia Uchwała nr 21/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 r. „*W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*”. Nowy system jakości kształcenia, którego wdrażanie rozpocznie się w drugiej połowie grudnia 2012 roku, odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego oraz gwarantuje udział wszystkich grup interesariuszy w tworzeniu i funkcjonowaniu systemu.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) System wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia, funkcjonujący w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu jest systemem przejrzystym, a jego struktura decyzyjna w obszarze zarządzania jakością nie budzi istotnych zastrzeżeń. Niektóre grupy interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych nie mają formalnego wpływu na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia. W skład Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia nie wchodzi przedstawiciele studentów i doktorantów. Nie ma w nim także przedstawicieli pozostałych grup interesariuszy, w tym interesariuszy zewnętrznych. Mimo że dotychczasowa praktyka współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma w większości niesformalizowany charakter, współpracę tą można uznać za bardzo skuteczną. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego są powiązani z Wydziałem licznymi kontaktami i prowadzą współpracę na różnych płaszczyznach. Jako przyszli pracodawcy wyrażają oni zainteresowanie jakością kształcenia na Wydziale. Od grudnia 2012 roku Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu rozpocznie wdrażanie nowego systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia. Założenia nowego systemu w znacznym stopniu naprawiają dotychczasowe niedomagania, głównie poprzez objęcie nadzorem systemu także studiów doktoranckich i podyplomowych oraz przez włączenie w sposób formalny wszystkich grup interesariuszy, w tym także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.

2) System zapewniania jakości kształcenia na ocenianym Wydziale nie jest jeszcze w pełni kompleksowy. Aktualnie w funkcjonowaniu uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia na Wydziale nie uczestniczą formalnie przedstawiciele doktorantów i słuchacze studiów podyplomowych oraz interesariusze zewnętrzni. Możliwości udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w procesie badania i oceny poszczególnych czynników jakości kształcenia i analizy skuteczności działań naprawczych zdecydowanie zwiększa Uchwała nr 2/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 roku. W Uczelni stworzono procedury monitorowania losów absolwentów. Za monitorowanie losów absolwentów odpowiada Uczelniane Biuro Karier.

Wydział ma procedury opracowania i weryfikacji efektów kształcenia zgodnych z wytycznymi Krajowych Ram Kwalifikacji.

Na Wydziale prowadzona jest bieżąca analiza planów i programów nauczania oraz treści sylabusów. Wyniki tych analiz są podstawą do bieżących korekt programów kształcenia. Monitorowaniem i aktualizacją programów i planów studiów zajmują się Rady Programowe, powołane dla każdego kierunku studiów, a ich oceną i weryfikacją zajmuje się Wydziałowa Komisja ds. Studiów. Stosowany dotychczas system weryfikacji wiedzy studentów oraz metody oceny studentów i efektów kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu zostały jasno sformułowane w Regulaminie Studiów. W celu oceny zasad oceniania studentów, co semestr przeprowadzana jest analiza protokołów zaliczeniowych i egzaminacyjnych, a organem prowadzącym takie analizy jest Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia.

Na Wydziale funkcjonuje rozwinięty system oceny pracy nauczycieli, prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych, który zawiera wystarczające narzędzia umożliwiające doskonalenie jakości pracy nauczycieli. System ten oparty jest na analizie powszechnie prowadzonych ankiet studenckich oraz na planowo prowadzonych hospitacjach zajęć dydaktycznych. Wydział prowadzi weryfikację poziomu naukowego poprzez analizę danych z okresowej oceny nauczycieli akademickich, prowadzonej co dwa lata przez Wydziałową Komisję Oceniającą. Wydział prowadzi też weryfikację obsady zajęć dydaktycznych w zakresie zgodności kwalifikacji zawodowych nauczycieli akademickich z prowadzonymi zajęciami na podstawie analizy osiągnięć badawczych i dorobku naukowego nauczycieli akademickich.

3) Efektywność działania systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu jest wysoka, co Wydział udokumentował przedstawiając mechanizmy funkcjonowania Systemu. Formalną stroną funkcjonowania systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia znacznie poprawia Uchwała nr 21/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 r. wprowadzająca nowy system jakości kształcenia, który odnosi się do wszystkich etapów i aspektów procesu dydaktycznego oraz gwarantuje formalny udział wszystkich grup interesariuszy w tworzeniu i funkcjonowaniu Systemu.

3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

Funkcjonowanie studiów doktoranckich w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu oraz na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii regulują następujące akty prawne: Uchwały Senatu Nr 279/2011 z dn. 25.05.2011 r. „*W sprawie warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w roku akademickim 2012/2013*”, Nr 346/2012 z dn. 25.04.2012 r. „*W sprawie regulaminu studiów doktoranckich Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu*”, Nr 353/2012 z dn. 23.05.2012 r. „*W sprawie określenia efektów kształcenia na studiach doktoranckich*”, Zarządzenie Rektora Nr 122/2011 z dn. 23.09.2011 r. „*W sprawie warunków odpłatności oraz wysokości opłaty za niestacjonarne studia doktoranckie*”; Uchwały Rady Wydziału z dn. 15.04.2011 r. „*W sprawie warunków i trybu rekrutacji na stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w roku akademickim 2012/2013*”; Nr I/7/2012 z dn. 21.09.2012 r. „*W sprawie zatwierdzenia programu zajęć dydaktycznych oraz efektów kształcenia na studiach doktoranckich Wydziału*”. Szczegółowe informacje na temat studiów III stopnia prowadzonych na Wydziale są dostępne na stronie internetowej: <http://www.up.poznan.pl/wr/?q=taxonomy/term/5>.

Funkcjonowanie studiów podyplomowych w tej Uczelni oraz na ocenianym Wydziale regulują następujące akty prawne: Uchwały Senatu: Nr 280/2011 z dn. 25.05.2011 r. „*W sprawie regulaminu studiów podyplomowych w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu*”, Nr 338/2012 z dn. 28.03.2012 r. „*W sprawie wytycznych dla rad wydziałów i Rady ds. Ogólnouczelnianych Jednostek Dydaktycznych dotyczących programów kształcenia dla studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających*”; Zarządzenia Rektora: Nr 93/2009 z dn. 15.07.2009r. „*W sprawie powołania Studium Podyplomowego „Świadectwa i audyty energetyczne*”; Nr 54/2012 z dn. 21.05.2012 r. „*W sprawie wzoru wniosku określającego efekty kształcenia i program studiów podyplomowych*”; pozostałe: program studiów podyplomowych *Świadectwa i Audyty Energetyczne* został zatwierdzony przez Ministerstwo Infrastruktury w dniu 19.03.2010 r. (BR4ż/4314/10) i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 9.04.2010 r. (DNS-WUP-624-8476-1/MP/10). Szczegółowe informacje na temat studiów podyplomowych prowadzonych na Wydziale są dostępne na stronie internetowej: <http://www.up.poznan.pl/sae/>.

1.) Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii UP w Poznaniu prowadzi stacjonarne i niestacjonarne studia doktoranckie w zakresie 2 dyscyplin naukowych, tj. agronomia oraz inżynieria rolnicza. Jest to zgodne z posiadanymi przez Wydział uprawnieniami do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego w tych dyscyplinach. W studiach dyscypliny agronomia uczestniczą także doktoranci, których problematyka badawcza jest związana z dyscyplinami biotechnologia oraz ochrona i kształtowanie środowiska. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora w tych dyscyplinach.

Studia są prowadzone systematycznie, ale w umiarkowanej liczebności uczestników. Aktualnie na studiach stacjonarnych jest 53 doktorantów, w tym w dyscyplinie: agronomia –

11; biotechnologia – 8; ochrona i kształtowanie środowiska – 3; inżynieria rolnicza – 31. Niewielka jest liczba doktorantów na studiach niestacjonarnych (zaledwie 8 osób). Wydział dysponuje kadrą profesorską i zasobami materialnymi pozwalającymi na znacznie większe rozmiary kształcenia na studiach III stopnia. Stosunkowo nieduża liczba kształconych na tych studiach ma dwie główne przyczyny. Jedną z nich jest ograniczona liczba kandydatów z uwagi na małe możliwości zatrudnienia w jednostkach naukowych po uzyskaniu doktoratu. Drugą przyczyną jest trudność w zapewnieniu doktorantom realizacji praktyki dydaktycznej w jednostkach Wydziału (katedry, zakłady), w wymiarze 45 godzin rocznie, samodzielnie prowadzonych zajęć ze studentami, w sytuacji gdy występują niedobory godzin dydaktycznych dla zatrudnionych nauczycieli akademickich.

Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych obejmuje 245 godzin zajęć dydaktycznych oraz 180 godz. praktyki dydaktycznej na studiach stacjonarnych i 60 godz. na niestacjonarnych. Większość efektów kształcenia ma być osiągnięta na drodze pracy własnej doktorantów. Toteż w planie studiów przewidziano aż 1315 godzin pracy własnej doktoranta w czasie studiów. Łączny więc nakład pracy doktoranta wynosi 1740 godzin, a w tym zajęcia dydaktyczne z udziałem nauczycieli akademickich stanowią zaledwie 14%. Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych jest identyczny, ponieważ doktoranci obu form studiów zajęcia dydaktyczne odbywają wspólnie w trakcie zjazdów w piątki i soboty. Taka organizacja zajęć dydaktycznych umożliwia objęcie programem studiów nielicznych doktorantów niestacjonarnych (bez konieczności organizowania dla nich osobnych zajęć), ale rzutuje ograniczająco na zakres programowy studiów stacjonarnych. Ten program jest realizowany poprzez wykłady ogólnouczelniane (dla doktorantów wszystkich wydziałów) w wymiarze 72 godzin, ogólnouczelniane lektory języka obcego (30 godz.), wydziałowe wykłady (40 godz.) oraz seminaria (90 godz.). Doktoranci dwóch dyscyplin naukowych, w których są prowadzone studia III stopnia na Wydziale realizują ten sam program studiów.

Stosownie do charakteru studiów doktoranckich dobór przedmiotów w programie studiów należy uznać za właściwy. Są to przedmioty: pedagogika z elementami etyki (16 godz. wykładów); fakultatywnie filozofia lub ekonomia (16 godz. wykładów); fakultatywnie warsztaty dydaktyczne lub warsztaty umiejętności interdyscyplinarnych (16 godz.); metodologia nauk empirycznych (8 godz. wykładów); metodologia badań rolniczych i bioinżynierskich (8 godz. wykładów); wykłady monograficzne (48 godz.); seminaria doktorskie (90 godz.). O ile dobór przedmiotów jest właściwy, to wymiar zajęć niektórych przedmiotów jest zbyt mały aby mogły one, w stopniu wystarczającym, wyposażyć doktorantów w wiedzę i/lub umiejętności. Dotyczy to zwłaszcza metodologii nauk oraz języka obcego. Ta opinia jest zgodna z wypowiedziami doktorantów podczas spotkania z nimi. W celu zdobycia przez doktoranta kwalifikacji w zakresie nowoczesnych metod i technik prowadzenia zajęć dydaktycznych wskazane byłoby uwzględnienie w programie studiów zajęć z zakresu dydaktyki szkoły wyższej i metodyki nauczania. Tematyka wykładów monograficznych jest ustalana na każdy kolejny rok, co należy uznać za właściwe, ponieważ pozwala dobierać je pod względem aktualności i najnowszych osiągnięć nauki. Wykłady te, poza nielicznymi wyjątkami, prowadzą profesorowie i doktorzy habilitowani. Oceniając tematykę wykładów monograficznych realizowanych w ostatnich latach można stwierdzić, że pozwala ona na uzyskanie przez doktorantów zaawansowanej, nowoczesnej wiedzy z obszaru nauk rolniczych. Dobrze realizowane są także seminaria doktorskie w grupach 8 – 12 osobowych.

Uchwałą Rady Wydziału z dnia 12 września 2012 r. określono efekty kształcenia na studiach doktoranckich prowadzonych na Wydziale. Dotyczą one wszystkich dyscyplin obszaru nauk rolniczych w których prowadzone są studia i są ujęte dość ogólnie, ale zawierają efekty dotyczące wiedzy, umiejętności i kompetencji odpowiednie dla absolwenta tych studiów (doktora nauk rolniczych). Uwzględniając fakt wdrażania od 2012 roku programów

kształcenia opartych na zakładanych efektach, ocena stopnia osiągnięcia tych efektów będzie możliwa w czasie późniejszym. Obecnie można wskazać te elementy realizowanego dotychczas programu studiów, które służą przygotowaniu absolwentów do pracy naukowej i dydaktycznej. Do takich elementów można zaliczyć:

- wyposażanie doktorantów w najnowszą wiedzę z obszaru nauk rolniczych, czemu służą wykłady monograficzne oraz dostęp do bardzo bogatej literatury zgromadzonej w Bibliotece Głównej UP i bibliotekach naukowych środowiska poznańskiego;
- możliwość korzystania przez doktorantów z zasobów lokalowo–wyposażeniowych Uniwersytetu na takich samych prawach jakie mają pracownicy Uczelni;
- duże możliwości samorealizacji ambicji naukowych doktorantów, na co wskazuje zakres badań realizowanych przez doktorantów samodzielnie lub w zespołach badawczych i efekty tych prac w formie licznych publikacji (w ostatnich 5 latach, spośród ponad 1100 publikacji naukowych Wydziału, doktoranci są autorami lub współautorami 21% prac, w tym w czasopiśmie z IF ich udział wyniósł 16%);
- liczną i wielce kompetentną kadrę profesorów i doktorów habilitowanych prowadzących programowe zajęcia dydaktyczne (łącznie 26 osób) i sprawujących opiekę naukową nad doktorantami;
- bardzo dobrą współpracę Wydziału z jednostkami naukowymi Poznania i nie tylko, pozwalającą wielu doktorantom odbywać staże naukowe w tych jednostkach lub korzystać z ich bazy materialnej w realizacji własnych badań;
- znaczny wymiar praktyk dydaktycznych, pozwalający doktorantom nabyć umiejętności pedagogiczne właściwe dla szkoły wyższej;
- wspieranie doktorantów różnymi formami pomocy materialnej; stypendia doktoranckie otrzymuje około 50% doktorantów, a z jednej choćby formy wsparcia finansowego korzystają niemal wszyscy.

Pozytywnie o studiach wypowiedzieli się także doktoranci uczestniczący (27 osób) w spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA. Można stwierdzić, że realizowane obecnie studia doktoranckie prowadzą do uzyskania przez doktorantów efektów kształcenia zawartych w § 5 rozporządzenia MNiSzW z dnia 1 września 2011r. w sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych. (Dz.U. Nr 196, poz. 1169).

2.) Na ocenianym Wydziale studia podyplomowe nie są szeroko rozwinięte. Od 2010 roku są one prowadzone jedynie w zakresie i pod tytułem „Świadectwa i audyty energetyczne”. Są to studia dwusemestralne, realizowane w formie dziesięciu trzydniowych zjazdów. Ich program, przygotowany przez Uczelnię został zatwierdzony przez Ministerstwo Infrastruktury oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Obejmuje on tę problematykę, która jest konieczna do nadania stosownych uprawnień zawodowych. Realizowane zajęcia obejmują wykłady, ćwiczenia i seminaria. Słuchacze wykonują także prace kontrolne. Sprawdzanie wiedzy odbywa się sposobem testowym oraz poprzez ocenę wykonywanych świadectw i audytów energetycznych, przy użyciu specjalistycznych programów komputerowych. Do wykonania tych prac każdy słuchacz otrzymuje licencję na korzystanie z 2 pakietów programów komputerowych z prawem zainstalowania ich na komputerze osobistym. Zgodnie z zaleceniem Ministra Infrastruktury wszystkie przedmioty kończą się egzaminem i oceną. Aktualnie studia te odbywa 28 uczestników. Podczas spotkania uczestnicy wyrażali zadowolenie z programu studiów, ich organizacji i realizacji.

Program studiów realizuje kadra 11 nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje umożliwiające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Wśród nich jest: 1 profesor, 2 doktorów habilitowanych, 7 doktorów i 1 magister. Reprezentują oni następujące specjalności naukowe: ekoenergetyka; elektrotechnika; termodynamika;

budownictwo pasywne i zeroenergetyczne; maszyny i urządzenia rolnicze; energetyka rolnictwa; odnawialne źródła energii; ochrona środowiska; prawo budowlane.

Studia kończą się wykonaniem i obroną pracy dyplomowej polegającej na sporządzeniu świadectwa charakterystyki energetycznej i/lub audytu energetycznego budynku istniejącego lub wirtualnego. Ostatnim etapem weryfikacji wiedzy i umiejętności jest egzamin końcowy. Jego wynik stanowi podstawę do uzyskania przez absolwenta, zgodnie z art. 5 ust. 11 Ustawy *Prawo Budowlane*, uprawnienia do wykonywania świadectw i audytów energetycznych uznawanych w Unii Europejskiej (uprawnienia unijne). Dotychczas świadectwa takie uzyskało 22 uczestników studiów podyplomowych.

3.) Program studiów doktoranckich jest zatwierdzany przez Radę Wydziału i ona nadzoruje jego realizację. Brak natomiast udokumentowanych ocen jakości kształcenia na tych studiach. Interesariuszami wewnętrznymi są głównie doktoranci. Mają oni możliwość udziału w określaniu efektów kształcenia i wypowiedania się w sprawach organizacji studiów i realizacji programu poprzez członkostwo przedstawiciela doktorantów w Radzie Wydziału, zgłaszanie postulatów kierownikowi studiów lub Dziekanowi. Nie jest to sformalizowane i dokumentowane, ale doktoranci informowali o takich możliwościach. Udział interesariuszy zewnętrznych jest niewielki. Polega na udostępnianiu bazy materialnej przez współpracujące z Wydziałem jednostki naukowe Poznania i udzielaniu doktorantom konsultacjach metodyczno - merytorycznych. Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA przedstawiciele tych jednostek naukowych nie zgłaszali potrzeby formalizowania tej współpracy, a jedynie postulowali większy udział Uczelni w ponoszonych z tego tytułu kosztach.

Prowadzone studia podyplomowe są realizowane na podstawie programu zatwierdzonego przez 2 ministerstwa. Tym samym zakładane efekty kształcenia i program studiów znajdują akceptację organów administracji państwowej, zwłaszcza kompetentnego w tym zakresie Ministerstwa Infrastruktury. W realizacji programu studiów znaczny udział ma Polskie Towarzystwo Energetyczne, głównie poprzez udostępnianie materialnych elementów (obiekty, aparatura pomiarowa) i organizowanie szkoleń fakultatywnych z zakresu docieplania budynków, budownictwa pasywnego, pomp ciepła, kolektorów słonecznych, termowizji. Absolwenci studiów podyplomowych mają sposobność opiniowania programu studiów i jego realizacji podczas spotkań z kadrą nauczycieli realizujących program. Uzyskiwanie przez absolwentów uprawnień do wykonywania świadectw charakterystyki energetycznej uznawanych nie tylko w Polsce lecz w całej Unii Europejskiej wskazuje na właściwe prowadzenie tych studiów. Absolwenci na ogół zatrudniają się w ramach własnej działalności gospodarczej.

4.) Na studiach doktoranckich jest stosowany system ECTS. Poszczególnym przedmiotom przypisane są punkty wyrażające konieczny nakład pracy doktorantów. Ogólna liczba tych punktów wynosi 60, co jest zgodne z §4.1 rozporządzenia MNiSzW z dnia 1 września 2011r. *W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych* (Dz.U. Nr 196, poz. 1169). Formalnie, uwzględniając wymiar zajęć dydaktycznych i nakład pracy własnej doktorantów, system ten jest poprawny, a 1 pkt. ECTS odpowiada 30 godzinom. Jednak w przypadku niektórych przedmiotów budzi wątpliwość przyznana liczba punktów ECTS w stosunku do wymiaru zajęć dydaktycznych realizowanych przez nauczycieli akademickich. Na przykład przedmiot „metodologia badań rolniczych i bioinżynijnych” obejmuje tylko 8 godzin wykładów, a przypisano mu 4 pkt. ECTS; przedmiotowi fakultatywnemu „warsztaty dydaktyczne lub trening umiejętności interdyscyplinarnych” przypisano aż 10 pkt. ECTS, a wymiar zajęć wynosi tylko 16 godzin.

System ECTS nie służy obecnie wymianie międzynarodowej doktorantów lub indywidualizacji procesu kształcenia, ponieważ liczba doktorantów uczestniczących w takiej wymianie jest znikoma. W ostatnich 5 latach tylko 2 doktorantów odbyło staże zagraniczne.

5.) Jako zasadnicze kryterium weryfikacji i potwierdzania osiągnięcia efektów kształcenia przyjęto dorobek naukowy doktoranta, w tym poziom metodyczny – merytoryczny rozprawy doktorskiej i jej obrony, wkład doktoranta w realizację projektów badawczych i jego autorskie lub współautorskie publikacje. Ocenom bieżącym w trakcie studiów służą egzaminy, kolokwia, ocena wykonywanych prac i okresowych raportów. Te działania nie są dotychczas sformalizowane systemowo w formie zadań, procedur i oceny efektów. Jednak fakt, że niemal wszyscy doktoranci kończą studia i w trakcie postępowania promocyjnego uzyskują stopień naukowy doktora nauk rolniczych (choć dość często dopiero po ukończeniu studiów) wskazują, że studia spełniają swoją rolę w przygotowaniu kadr naukowych na poziomie doktorskim.

Na studiach podyplomowych stosowane są różne formy oceny efektów kształcenia, odpowiednio do zakładanych celów i tego rodzaju studiów. Ostatecznym i wiarygodnym ich efektem jest uznawalność wydawanych uprawnień na obszarze Unii Europejskiej.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.) Studia doktoranckie są programowane, organizowane i realizowane poprawnie. Stwarzają one możliwości uzyskania przez doktorantów wiedzy, umiejętności i kompetencji właściwych dla stopnia naukowego doktora w zakresie odpowiadającej tym studiom dyscypliny naukowej. Wskazane są jednak nieduże modyfikacje i uzupełnienia programu tych studiów. Udział doktorantów w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na tych studiach należy określić jako niewielki i mający w znacznym stopniu charakter nieformalny.

2.) Studia podyplomowe nie są na ocenianym Wydziale szeroko rozwinięte. Prowadzone natomiast studia pt. „świadectwa i audyty energetyczne” są programowane i realizowane właściwie pod każdym względem, a ich absolwenci uzyskują unijne uprawnienia do wykonywania świadectwa charakterystyki energetycznej.

3.) Doktoranci jako interesariusze wewnętrzni mają możliwość uczestnictwa w formułowaniu efektów kształcenia i wyrażania poglądów o realizacji programu studiów doktoranckich. Udział interesariuszy zewnętrznych jest natomiast niewielki. W programowaniu studiów podyplomowych i realizacji uczestniczą interesariusze zewnętrzni, w tym zwłaszcza Ministerstwo Infrastruktury oraz Polskie Towarzystwo Energetyczne. Uczestnicy tych studiów wyrażają zadowolenie z programu i organizacji studiów

4.) System ECTS jest wprowadzony na studiach doktoranckich, ale nie służy wymianie międzyuczelnianej lub międzynarodowej doktorantów.

5.) Na studiach doktoranckich stosowane są właściwe dla tych studiów kryteria weryfikacji i potwierdzania osiągnięcia celów oraz efektów kształcenia, jednak dotychczas nie mają one charakteru systemowego. Poprawne i wiarygodne są działania w zakresie oceny efektów kształcenia na studiach podyplomowych.

4.Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia.

1.) Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii UP funkcjonuje i rozwija się od ponad 90 lat. W tym długim okresie prowadzona na nim polityka kadrowa i dynamiczny rozwój kadry sprawił,

że Wydział ten jest „matką założycielką” 5 innych wydziałów Uczelni (wyodrębniły się z tego Wydziału). Także obecnie Wydział dysponuje liczną kadrą nauczycieli akademickich o wysokich kwalifikacjach. Zatrudnia 150 nauczycieli akademickich, dla których niemal w całości (z wyjątkiem 2 osób) Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. W strukturze zatrudnionej kadry duży jest udział profesorów tytułarnych (26,7%) i doktorów habilitowanych (13,3%), a znikomy magistrów (1,3%). Tych ostatnich zatrudnia się tylko wyjątkowo, a ich rolę wypełniają w znacznym stopniu doktoranci realizujący część zajęć dydaktycznych. Prowadzona polityka kadrowa opiera się na zatrudnianiu doktorów kończących prowadzone na Wydziale studia doktoranckie lub doktorów spoza Wydziału, stosownie do potrzeb dydaktycznych na kierunkach studiów. Kadra tzw. „samodzielna” jest niemal w całości efektem rozwoju naukowego i awansów pracowników Wydziału. Ten rozwój nie wzbudza zastrzeżeń i wątpliwości. W ostatnich 5 latach, pomimo zmniejszenia o 14 osób ogólnej liczby zatrudnionych i naturalnych ubytków nauczycieli (emerytury, śmierć), liczba profesorów tytułarnych zwiększyła się o 8 osób, a doktorów habilitowanych utrzymuje się na stałym poziomie 20 osób.

Najliczniejsza jest kadra nauczycieli akademickich reprezentujących dyscyplinę naukową agronomii, następnie inżynieria rolnicza, a inne dyscypliny (biologia, biochemia, biotechnologia, medycyna, matematyka, fizyka, ochrona i kształtowanie środowiska, zootechnika) są reprezentowane przez 1 – 10 osób każda. Wszystkie prowadzone kierunki studiów posiadają kadrę odpowiadającą wymaganiom minimum kadrowego zawartym w rozporządzeniu MNiSzW z dnia 1 września 2011 r. *W sprawie kształcenia na studiach doktoranckich w uczelniach i jednostkach naukowych*. (Dz.U. Nr 196, poz. 1169). W kształceniu Wydział korzysta też z licznej kadry zatrudnionej w innych wydziałach Uniwersytetu. Dlatego zajęcia dydaktyczne są powierzane nauczycielom o odpowiednich kompetencjach merytorycznych. Toteż w dokonanych wcześniej przez PKA ocenach programowych jakości kształcenia na 4 kierunkach studiów nie było zastrzeżeń co do obsady kadrowej tych kierunków studiów i przedmiotów kształcenia. Bardzo korzystna jest relacja liczby studentów i doktorantów do liczby nauczycieli akademickich na Wydziale wynosząca 15.

Rozwój kadry i potencjał kadrowy nie jest zagrożony w następnych latach, ponieważ Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora w 4 dyscyplinach naukowych i stopni doktora habilitowanego w 2 dyscyplinach. Należy zauważyć, że posiadane uprawnienia merytorycznie odpowiadają potrzebom kadrowym kształcenia na prowadzonych kierunkach studiów. W dyscyplinach, w których Wydział nie posiada odpowiednich uprawnień, nieliczni pracownicy uzyskują też stopnie naukowe w innych jednostkach naukowych. Rozwojowi kadry sprzyja duża i w większości nowoczesna baza materialna badań naukowych, realizacja licznych grantów badawczych i działania motywacyjne władz Wydziału i Uczelni.

Jednym z elementów oceniających i motywujących jest dobrze funkcjonujący od wielu lat w Uczelni system wewnętrznej oceny kadry naukowo - dydaktycznej. Jego istnienie wynika z zapisów Statutu Uczelni. Co cztery lata odbywa się ocena okresowa. Obowiązujący „Arkusze oceny nauczyciela akademickiego” i procedury postępowania oceniającego umożliwiają wszechstronną, wielokryteriową, sparametryzowaną ocenę dorobku i aktywności nauczycieli w zakresie: działalności naukowo - badawczej, działalności dydaktycznej, działalności organizacyjnej na rzecz Uczelni oraz kształcenia kadr. Kolejna ocena pracowników zostanie dokonana w 2013 roku.

Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na studiach III stopnia jest dobrze oceniana przez doktorantów, a prowadzone przez nią zajęcia są interesujące i zgodne z posiadanymi kompetencjami. Doktoranci podkreślają swobodny dostęp do pracowników

oraz opiekuna. Nie napotykają trudności ze strony kadry, która chętnie udziela konsultacji oraz pomaga doktorantom przy realizacji pracy doktorskiej.

Zajęcia dydaktyczne realizowane przez doktorantów są przydzielone zgodnie z ich kompetencjami i umiejętnościami. Istnieje możliwość konsultacji z pracownikami odnośnie powierzonych zajęć dydaktycznych.

2.) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, w tym Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii, dysponuje dużą bazą materialną służącą dydaktyce i badaniom naukowym. Uniwersytet posiada na terenie Poznania 147 ha gruntów, na których ma budynki o łącznej powierzchni użytkowej ponad 150 tys. m², w tym 9 domów studenckich i halę sportową. Powierzchnia użytkowa pomieszczeń ocenianego Wydziału wynosi około 7,76 tys. m². Zespół Oceniający PKA wizytował znaczną liczbę obiektów i pomieszczeń dydaktycznych i badawczych Wydziału (sale wykładowe, pracownie komputerowe, pomieszczenia kilku katedr, niektóre laboratoria badawcze). Standard i wyposażenie poszczególnych pomieszczeń są wprawdzie zróżnicowane, ale w zdecydowanej większości są to pomieszczenia dobrze urządzone, o wysokim standardzie, bogato wyposażone, stosownie do realizowanych w nich przedmiotów kształcenia lub prowadzonych badań. Dydaktyczne pracownie ćwiczeniowe i laboratoryjne są dostosowane wielkością do liczby studentów, urządzone funkcjonalnie, przystosowane są do indywidualnego i samodzielnego wykonywania przez studentów zaplanowanych zadań dydaktycznych. Zauważalna jest dbałość o porządek, czystość i wygodę pracy studentów. Szczególnie duże pozytywne wrażenie wywarła wizytacja w Pilotażowej Stacji Biotechnologii oraz obiektu „Biocentrum”.

Pilotażowa Stacja Biotechnologii jest obiektem znakomicie urządzonym i wyposażonym w aparaturę badawczą oraz urządzenia do realizacji procesów biotechnologicznych w skali laboratoryjnej, a także w półtechnicznej skali przemysłowej. W strukturze Stacji jest 6 pracowni (mikrobiologiczna; analityczno – biochemiczna; chromatograficzna; genetyczna; izotopowa; kultur tkankowych) oraz hala półtechniki. Stacja jest kompleksem w którym, w zależności od przeznaczenia, można wyróżnić kilka części: pomieszczenia i wyposażenie dla dydaktyki kursowej i specjalistycznej (biotechnologii, mikrobiologii przemysłowej); pomieszczenia i wyposażenie do realizacji prac dyplomowych; pomieszczenia i wyposażenie do realizacji zaawansowanych badań naukowych; pomieszczenia i wyposażenie do realizacji badań i produkcji na skalę półtechniczną; biowytwórnia farmaceutyczna. Stacja posiada walidację międzynarodową, umożliwiającą produkcję i/lub badania zgodnie z wymogami określonymi dla kategorii trzeciej bezpieczeństwa biologicznego (najwyższego stopnia zagrożenia). Stacja jest wzorowo zarządzana, a świetnego jej wyposażenia nie sposób specyfikować z uwagi na jego ilość i różnorodność. Należy jednak wymienić choćby biowytwórnę farmaceutyczną stanowiącą część Stacji. Jest to wyłączony, samodzielny kompleks czystych pomieszczeń (tzw. *clean-rooms*), całkowicie hermetyczny, pracujący na podciśnieniu w stosunku do budynku. Cały obiekt jest wykonany w standardach typowych dla wysokiej klasy wytwórni farmaceutycznej. W obiekcie tym uruchomiono produkcję szczepionki na bazie GMO do leczenia czerniaka, jako wynik współpracy Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Produkcja odbywa się w systemie GMP/GLP i jest nadzorowana przez Europejską Agencję Medyczną (EMA). Pilotażowa Stacja Biotechnologii jest obiektem unikalnym w skali kraju, prawdopodobnie najlepiej urządzonym i wyposażonym do badań biotechnologicznych i kształcenia w tym zakresie.

„Biocentrum” to duży (około 5 tys. m² powierzchni użytkowej), nowoczesny obiekt oddany do użytku w 2011 roku. Są tam przestronne sale wykładowe, ćwiczeniowe i niektóre katedry Wydziału. Laboratoria katedralne dysponują dużą ilością nowoczesnej aparatury badawczej dla potrzeb biologii molekularnej, biotechnologii, kultur *in vitro*, herbologii itp.

Standard budynku i poszczególnych pomieszczeń zapewnia komfortowe warunki pracy studentów, doktorantów i pracowników. Zapleczem „Biocentrum” są też 2 szklarnie doświadczalne usytuowane w sąsiedztwie.

Dużym majątkiem Uniwersytetu są zakłady i stacje doświadczalne zlokalizowane w 10 miejscowościach Wielkopolski, o łącznej powierzchni około 15 tys. ha. Wartość środków trwałych w tych zakładach przekracza 70 mln zł. Służą one do prowadzenia badań doświadczalnych, realizacji procesu dydaktycznego (zwłaszcza prac dyplomowych opartych na eksperymencie) oraz prowadzą rolniczą lub leśną działalność produkcyjną. Część stacji dysponuje miejscami noclegowymi, laboratoriami i pomieszczeniami, w których odbywają się także wybrane zajęcia dydaktyczne. Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii korzysta z zasobów 6 rolniczych zakładów doświadczalnych. Ta baza materialna mogłaby być szerzej niż dotychczas wykorzystywana w zakresie praktycznego kształcenia rolniczego. Czynnikiem ograniczającym jest jednak znaczna odległość tych zakładów od siedziby Uczelni.

Uczelnia w ostatnich latach znacząco wzbogaciła swą bazę materialną w wyniku realizowanych inwestycji i remontów. Powstała m. in. nowoczesna hala sportowa z bogatym zapleczem, obiekt „Biocentrum”, a w końcowej fazie realizacji jest budowa biogazowni. Należy zauważyć, że w znacznej części na inwestycje Uczelnia pozyskała dotacje krajowe i/lub europejskie. Wśród sformułowanych zadań priorytetowych na następne lata przyjęto dalszy rozwój bazy materialnej służącej dydaktyce i badaniom. Jednak z wypowiedzi Rektora UP wynika, że decyzje co do nowych inwestycji będą podejmowane z dużą rozważą, zważając nie tylko na możliwości sfinansowania inwestycji, ale też na ich niezbędność i przyszłe koszty utrzymania obiektów.

Znaczny jest udział pozauczelnianych interesariuszy we wzbogacaniu bazy badawczo – dydaktycznej Uczelni. Dobrze rozwinięta i układająca się współpraca z kilkoma instytutami naukowymi zlokalizowanymi w Poznaniu (np. Instytut Ochrony Roślin – PIB; Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich; Instytut Genetyki Roślin PAN; Instytut Genetyki Człowieka PAN; Centrum Nanobiomedyczne; Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych) uzupełnia bazę materialną Uczelni. W tych i innych nowoczesnie wyposażonych instytucjach naukowych realizowane są badania studentów i doktorantów wydziału w związku z wykonywaniem przez nich prac promocyjnych. Są to dość liczne przypadki, zwłaszcza w zakresie biotechnologii (ponad 30% prac magisterskich tego kierunku). Także dobrze układa się współpraca z innymi podmiotami (np. firmy hodowli roślin, firmy nasienne, stacje doświadczalnictwa rolniczego COBORU) udostępniającymi swoją bazę materialną do kształcenia zawodowego. Doktoranci podkreślają łatwy dostęp do wszelkich niezbędnych w ich pracy materiałów wliczając w to, zasoby biblioteki oraz internetowe bazy danych. Oceniają ich ilość na w pełni wystarczającą i zaspakajającą ich potrzeby.

3.) W UP w Poznaniu polityka finansowa jest w dużym stopniu scentralizowana i prowadzona w skali Uczelni. Dotyczy to zwłaszcza finansowania kosztów płac i utrzymania infrastruktury materialnej. Kondycja finansowa Uczelni jest na ogół dobra. Jej roczny budżet wynosi około 160 mln zł, a roczny wynik finansowy jest bliski zbilansowania. O ile jednak środki finansowe na badania pokrywają koszty ich prowadzenia (dostosowanie kosztów do możliwości), to Uczelnia wykazuje corocznie ich niedobór na pokrycie kosztów dydaktycznych. Zmusza to władze Uczelni do oszczędnego gospodarowania posiadanymi zasobami finansowymi. Pomimo to nie ma zagrożenia dla realizacji planów rozwojowych i osiągnięcia dobrych efektów kształcenia.

Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii na swoją działalność naukową pozyskuje z różnych źródeł około 12 mln zł rocznie, w tym tylko około 1,5 mln zł z dotacji podmiotowej na utrzymanie potencjału badawczego, a ponad 8 mln zł z tytułu realizowanych grantów. Ponadto Wydział otrzymuje z budżetu Uczelni środki finansowe na cele dydaktyczne.

W 2011 roku była to kwota 169 tys. zł a w 2012 roku 179 tys. zł (bez płac i utrzymania infrastruktury). Uwzględniając liczbę studentów Wydziału i realizację programu kształcenia na 6 kierunkach, są to środki dość skromne, ponieważ na jednego studenta i doktoranta przypada zaledwie około 80 zł na rok. Pomimo to Uczelnia podejmuje działania wspierające jakość kształcenia. Polegają one głównie na wspieraniu finansowym najlepszych studentów i doktorantów, poprzez różne formy stypendiów. Większość środków na ten cel pochodzi z dotacji celowych MNiSZW, ale stypendia doktoranckie, nagrody w uczelnianych konkursach (np. na najlepszą pracę magisterską) i niektóre inne są pokrywane ze środków własnych Uczelni.

Wydział opracował swoją strategię krótkoterminową na lata 2012 – 2015. Opracowując ją przyjęto zastrzeżenie, że główne kierunki rozwoju Wydziału determinowane są polityką państwa względem szkolnictwa wyższego i możliwościami współpracy międzynarodowej, krajowej i regionalnej. Jedną z tych okoliczności jest duży udział prowadzonych na Wydziale badań aplikacyjnych, co znacząco ogranicza szanse pozyskiwania środków na badania z Narodowego Centrum Nauki.

W tej strategii w zakresie bazy materialnej nie przewiduje się nowych inwestycji, natomiast rewitalizację 1 budynku i remonty adaptacyjne 2 innych budynków, głównie przystosowując je do kształcenia na kierunku „ekoenergetyka”. W tym zakresie zasoby finansowe Uczelni czynią te zamierzenia realnymi. Większe trudności może Wydział mieć z realizacją ambitnych planów dydaktycznych, zwłaszcza w zakresie kształcenia praktycznego. Konieczne koszty tych działań trudno oszacować, ale środki finansowe na dydaktykę będą zapewne ograniczać zakres tych działań.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: wyróżniająca

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.) Oceniany Wydział dysponuje liczną kadrą nauczycieli akademickich o wysokich kwalifikacjach. Profesorowie i doktorzy habilitowani stanowią 40% ogólnej liczby nauczycieli. Na jednego nauczyciela przypada zaledwie 15 studentów i doktorantów. Wszystkie prowadzone kierunki studiów posiadają kadrę odpowiadającą wymaganiom minimum kadrowego. Zajęcia dydaktyczne są powierzane nauczycielom o odpowiednich kompetencjach merytorycznych. Dobra polityka kadrowa i jej rozwój sprawiają, że potencjał kadrowy Wydziału nie jest zagrożony w następnych latach. Kadra prowadząca zajęcia w ramach studiów III stopnia zapewnia uzyskiwanie wiedzy przez doktorantów na oczekiwanym przez nich poziomie. Zajęcia prowadzone przez doktorantów są dobierane stosownie do ich umiejętności.

2.) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, w tym Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii, dysponuje dużą bazą materialną służącą dydaktyce i badaniom naukowym. W niemal wszystkich obiektach warunki materialne kształcenia są bardzo dobre, a w niektórych wręcz znakomite. Dydaktyce i badaniom eksperymentalnym służą też zakłady i stacje doświadczalne zlokalizowane w 10 miejscowościach Wielkopolski, o łącznej powierzchni około 15 tys. ha. Uczelnia w ostatnich latach znacząco wzbogaciła swą bazę materialną w wyniku zrealizowanych inwestycji i remontów. Dobrze rozwinięta i układająca się współpraca z kilkoma instytutami naukowymi zlokalizowanymi w Poznaniu i innymi podmiotami uzupełnia bazę materialną Uczelni.

3.) Kondycja finansowa Uczelni jest na ogół dobra i stabilna. Występuje jednak corocznie niedobór środków finansowych w części budżetu „działalność dydaktyczna”. W tej działalności, po pokryciu kosztów płac i utrzymania infrastruktury, pozostaje nieduża kwota na pokrycie bezpośrednich kosztów realizacji procesu dydaktycznego (wyposażenie, materiały, itp.). Toteż na ocenianym Wydziale na studenta przypada zaledwie 80 zł rocznie.

Pomimo to, osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest możliwe w najbliższych latach, ponieważ dobre obecnie wyposażenie Uczelni nie musi być znacząco uzupełniane, a liczba studentów wykazuje tendencję malejącą.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Badania naukowe na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii prowadzone są głównie w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, ale także częściowo w obszarze nauk przyrodniczych, w dziedzinie nauk rolniczych oraz nauk biologicznych. Wśród dyscyplin wymienić należy: agronomię, biochemię, biotechnologię, inżynierię rolniczą, mikrobiologię oraz ochronę i kształtowanie środowiska. Już sama kategoryzacja tych badań pokazuje, że ich problematyka jest bogata i zróżnicowana, z wyraźnymi akcentami na zastosowania praktyczne. Te aspekty pracy naukowo-badawczej znajdują pełne odzwierciedlenie w działalności dydaktycznej Wydziału. I tak na przykład pracownicy Katedry Agronomii kształcą studentów rolnictwa, biotechnologii, ochrony środowiska oraz techniki rolniczej i leśnej w zakresie ogólnej uprawy roli i roślin, szczegółowej uprawy roślin oraz nasiennictwa. Powyższe kierunki nauczania są w pełni zharmonizowane z prowadzonymi w Katedrze pracami, które dotyczą:

- wpływu czynników agrotechnicznych i środowiskowych na plon ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju technik przyjaznych człowiekowi i środowisku,
- wpływu na środowisko technologii nawożenia, uprawy roli, deszczowania i następstwa roślin w oparciu o doświadczenia wieloletnie prowadzone w zakładach doświadczalnych Wydziału,
- bilansu składników NPK na obszarach narażonych na zanieczyszczenia wód przez azotany pochodzenia rolniczego,
- środowiskowych skutków różnych systemów uprawy roślin: konwencjonalnego, zrównoważonego i ekologicznego,
- rolniczego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych.

Katedra Biochemii i Biotechnologii kształci studentów czterech kierunków: biotechnologii, ekoenergetyki, rolnictwa i ochrony środowiska w zakresie biochemii, b. białek, b. kwasów nukleinowych, biologii molekularnej i komórkowej, biotechnologii, b. medycznej, b. roślin, nanobiotechnologii, genetyki molekularnej, immunologii, inżynierii genetycznej. Ta niezwykle bogata oferta dydaktyczna zawiera także kursy o charakterze praktycznym, np. diagnostyka molekularna, kultury tkankowe i komórkowe, genetyczne bazy danych. Badania naukowe koncentrują się m. in. na wykorzystaniu:

- metod biologii molekularnej, biochemii i inżynierii genetycznej do badań i diagnostyki organizmów, zwierząt i roślin dla potrzeb biomedycznych; w tym tworzone są konstrukcje genowe dla pozyskiwania tkanek i organów do ksenotransplantacji. Ponadto badania dotyczą:
- występowania polimorfizmów DNA oraz nowych technik wykrywania transgenów.
- molekularnych mechanizmów symbiotycznego wiązania azotu atmosferycznego, w szerszym kontekście struktury i ekspresji genów roślinnych,
- metabolizmu i roli dinukleozydooligofosforanów oraz fizjologicznej roli i metabolizmu homocysteiny.

Prace prowadzone w Katedrze Chemii Rolnej i Biogeochemii Środowiska dotyczą:

- teoretycznych podstaw żywienia roślin uprawnych oraz technologii i zasad ich nawożenia,
- odporności roślin uprawnych na stesy biotyczne i abiotyczne w zależności od ich odżywienia,

- matematycznego opisu wzrostu roślin oraz krytycznych faz pobierania składników mineralnych,
- poprawy jakości roślin uprawnych poprzez nawożenie mineralne,
- wpływu nawożenia na procesy wiązania azotu przez rośliny strączkowe,
- bilansu składników i zarządzania składnikami mineralnymi w gospodarstwie rolnym i określenia efektywności nawożenia oraz związanych z nim zagrożeń dla środowiska,
- oddziaływania metali ciężkich na kompleks sorpcyjny gleby,
- oceny stanu zanieczyszczenia pierwiastkami śladowymi terenów rekreacyjnych Poznania.

Powyższe tematy wpisują się doskonale w działalność dydaktyczną Katedry, której pracownicy prowadzą przedmioty podstawowe: chemia rolna i przyrodnicze podstawy i skutki nawożenia oraz przedmioty do wyboru dla studentów rolnictwa i ochrony środowiska, m.in. pierwiastki śladowe w środowisku i technologia nawożenia.

Pracownicy Katedry Genetyki i Hodowli Roślin prowadzą zajęcia dla studentów rolnictwa, biotechnologii i ochrony środowiska. Oprócz kursów o tytułach zawartych w nazwie Katedry oferowana jest cała gama kursów ogólnych i fakultatywnych, w tym wiele praktycznych, m. in. biologia rozmnażania, embriologia i cytogenetyka, doświadczalnictwo w hodowli roślin, genetyka populacji, metabolomika, hodowla odpornościowa, wyprowadzanie odmian roślin uprawnych. I w tym przypadku profil nauczania zgodny jest z tematyką prac badawczych obejmujących:

- przydatność wytworzonej zmienności genetycznej w hodowli zbóż, roślin motylkowatych i oleistych,
- nowe rody soi i ich reprodukcję; analizują przydatność dla celów hodowlanych zmienności w potomstwie krzyżówek międzygatunkowych soi,
- wykorzystanie kultur *in vitro* do tworzenia zmienności genetycznej,
- manipulacje w genomach roślin uprawnych (zbóż, motylkowatych i oleistych),
- wartość hodowlaną radiomutantów roślin oleistych: *Brassica napus* i *Camellina sativa*.

Katedra Gleboznawstwa i Ochrony Gruntów zajmuje się:

- oceną stanu struktury gleb Polski oraz stanu i chemizmu wód gruntowych na obszarach intensywnie wykorzystywanych rolniczo,
- skażeniem gleb metalami ciężkimi oraz opracowaniem metod zagospodarowania tych gleb różnymi odmianami wierzby krzewiastej,
- badaniem gleb Wielkopolskiego i Słowińskiego Parku Narodowego oraz Lednogórskiego Parku Krajobrazowego.
- wpływem odkrywkowych kopalni węgla brunatnego na produktywność gleb
- wykorzystaniem osadów ściekowych poprzez ich kompostowanie z bioodpadami.

W tym też zakresie prowadzi działalność dydaktyczną, w dużej mierze w formie zajęć terenowych podczas których studenci zapoznają się z ochroną i kształtowaniem zasobów glebowych, w tym z praktycznymi aspektami rekultywacji terenów zdegradowanych.

Katedra Łąkarstwa i Krajobrazu Przyrodniczego dzieli liczne i różnorodne zadania dydaktyczne (przykładowe kursy: łąkarstwo, bioróżnorodność ekosystemów rolniczych, ekologiczne użytki zielone, fitosocjologia i waloryzacja siedlisk, ochrona i kształtowanie krajobrazu) głównie pomiędzy dwa kierunki, rolnictwo i ochronę środowiska. Tematy badawcze realizowane w Katedrze obejmują:

- wpływ wypasu bydła na środowisko, pod kątem kumulacji makroelementów i rozwoju mikroflory,
- opracowanie nowych technologii produkcji pasz na użytkach zielonych uwzględniających wymogi zrównoważonego rolnictwa i ochrony gleb,
- wpływ sposobu gospodarowania i zmian w siedlisku na przekształcenia sukcesyjne zbiorowisk roślinnych,

- waloryzacja fitocenozy nieleśnych i ocena wpływu antropopresji (sposobu gospodarowania i zmian w siedlisku, oddziaływania górnictwa węgla brunatnego oraz transportu) na przekształcenia sukcesyjne zbiorowisk roślinnych i ich degradację.
- struktury zbiorowisk roślinnych i wpływ gospodarowania na zachowanie walorów przyrodniczych warunkujących wytyczenie ostoi - kompleksowe badania na terenach włączonych do Programu „Natura 2000”
- wpływ szaty roślinnej na jakość wód gruntowych i cieków otwartych - badania wieloletnie

Katedra Metod Matematycznych i Statystycznych, służąca wszystkim kierunkom oferowanym przez Wydział w zakresie nauczania matematyki, statystyki i technologii informacyjnych prowadzi badania:

- z zakresu metod analizy i konstrukcji różnych układów doświadczalnych (u. bloków oraz ich efektywności, układów o jednostkach rozszczepionych i układów wagowych),
- nad możliwością wyznaczenia funkcji parametrycznych i testowaniem hipotez liniowych przy różnych założeniach o strukturze macierzy kowariancji błędów; optymalnych układów uwzględniających wpływy sąsiedzkie dla modelu jedno i wielowymiarowego.
- związane z algebrą liniową, bezpośrednio związane z problematyką modelu liniowego i teorią eksperymentu.
- nad zastosowaniem metod matematycznych i statystycznych w naukach przyrodniczych, w szczególności:
  - w hodowli roślin i zwierząt; wyznaczenie parametrów opisujących mieszańce krzyżówkowe i parametrów występujących w różnych przypadkach modelu zwierzęcia,
  - w modelowaniu procesów przebiegających w środowisku rolniczym (rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w atmosferze, obieg wody w obrębie zadrzewień śródpolnych, podatność gleby lekkiej na erozję eoliczną).

W skład zadań dydaktycznych Katedry Mikrobiologii Ogólnej i Środowiskowej wchodzi kursy podstawowe dla kierunków rolnictwo, biotechnologia oraz ochrona środowiska: mikrobiologia ogólna, m. gleby i m. środowiskowa oraz kursy do wyboru, np. nowoczesne aspekty wykorzystania mikroorganizmów w rolnictwie. Zgodnie z tymi kierunkami nauczania w Katedrze prowadzone są badania nad:

- mikroorganizmami glebowymi ze szczególnym uwzględnieniem dynamiki ich populacji pod wpływem czynników agrotechnicznych.
- dynamiką zmian drobnoustrojów w osadzie ściekowej i słomie podczas kompostowania.
- wpływem nawożenia osadami ściekowymi na rozwój drobnoustrojów w glebie
- ich aktywnością enzymatyczną w glebach zanieczyszczonych metalami ciężkimi.

Inżynierii Biosystemów ponosi główny ciężar kształcenia na kierunku ekoenergetyka oraz znaczny wkład w kierunki technika rolnicza i leśna oraz informatyka i agroinżynieria. Badania naukowe dotyczą:

- nowoczesnych materiałów i technik w doskonaleniu procesów produkcji rolno-spożywczej, m.in. zaawansowanych metod analizy obrazu i modelowania neuronowego dla potrzeb klasyfikacji i oceny jakości produktów rolno-spożywczych
- technik i technologii ochrony roślin, wody, gleby i powietrza,
- budowy systemów wspomagania podejmowania decyzji dla rolnictwa i przetwórstwa ze szczególnym uwzględnieniem ochrony roślin,
- nowoczesnych metod, materiałów i technologii dla obsługi technicznej maszyn rolniczych,
- innowacyjnych rozwiązań technologii zbioru zbóż, nawożenia, uprawy gleby i motoryzacji rolnictwa,

- optymalizacji produkcji biogazu: uzyskania najlepszej efektywności energetycznej i ekonomicznej procesu,
- tworzenia i wdrażania innowacyjnych systemów informatycznych wspomagających badania naukowe, prace rozwojowe oraz doradztwo w sektorze rolno-spożywcym.

Powyższa analiza wskazuje dobitnie na spójność obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych badań prowadzonych na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii z kształceniem realizowanym w jednostce. Wpływ tak daleko idącej spójności na osiągnięte efekty kształcenia jest nie do przecenienia i znajduje odbicie w znacznym udziale doktorantów w prowadzonych pracach naukowych.

W latach 2008-2012 zespoły badawcze Wydziału opublikowały 1501 publikacji. 193 publikacje ukazały się w czasopiśmie z listy filadelfijskiej, 953 - w innych recenzowanych czasopiśmie naukowych, 53 stanowiły książki i monografie zaś 88 rozdziały w wydawnictwach książkowych i monografiach. Ponadto opublikowano 214 artykułów popularno-naukowych. Łącznie 262 prace ukazały się z udziałem doktorantów lub studentów, co stanowi ok. 17% ogółu publikacji. W poszczególnych kategoriach było ich odpowiednio 32, 205, 2, 19 i 4. O ile reprezentacja doktorantów wśród autorów jest znacząca o tyle studentów jest w tej grupie niewielu, zaledwie trzynastu. Co interesujące, studenci znajdują się wśród autorów pochodzących z Katedr: Biochemii i Biotechnologii (7 publikacji), Genetyki i Hodowli Roślin (4) oraz Mikrobiologii Ogólnej i Środowiskowej (2), natomiast brak ich wśród autorów rekrutujących się z katedr o profilu rolniczym. Pomimo dużej liczby opublikowanych artykułów popularno-naukowych współautorem żadnego z nich nie był student.

W jednostce działa 6 kół naukowych, które w 2011 r. zrzeszały ponad 150 studentów. Są to koła naukowe: Informatyków, Studentów Biotechnologii, Rolników, Inżynierii Rolniczej oraz Ochrony Środowiska. Intensywna i wielokierunkowa działalność tych kół w istotny sposób wspiera proces kształcenia. Studenci realizują projekty badawcze, uczestniczą w debatach, seminariach i szkoleniach, pogłębiają znajomość nowoczesnych technik stosowanych w rolnictwie, biorą udział i organizują konferencje studenckie na których wygłaszają referaty i prezentują postery.

Doktoranci Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP prowadzą samodzielne badania naukowe co wynika zarówno z analizy prac ukazujących się z ich udziałem – w ponad 60-ciu przypadkach są pierwszymi autorami artykułów – jak i z rozmów przeprowadzonych na spotkaniu z doktorantami, na którym reprezentacja tej grupy wynosiła 45%. Stwierdzili oni bowiem, że prowadzą samodzielne badania naukowe, oraz że mogą je prowadzić poza Uczelnią. Specyfika prowadzonych badań (wiele badań prowadzi się w terenie) powoduje, że rzadko korzystają z takiej możliwości, tym niemniej kadra naukowo-dydaktyczna nie stawia im żadnych przeszkód, wręcz przeciwnie, wspiera badania wykonywane poza jednostką prowadząc studia doktoranckie.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Pracownicy Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP prowadzą szeroko zakrojone badania w dziedzinie nauk rolniczych, w zakresie dyscyplin: agronomia, biochemia, biotechnologia, inżynieria rolnicza, mikrobiologia oraz ochrona i kształtowanie środowiska. Działalność naukowo-badawcza w pełni odpowiada potrzebom procesu dydaktycznego na wszystkich prowadzonych kierunkach studiów. Ta część kryterium z powodzeniem może zostać oceniona jako wyróżniająca. Doktoranci stanowią w wizytowanej jednostce grono pełnoprawnych młodych badaczy, którzy mogą prowadzić samodzielne badania. Studenci są włączani w prowadzone badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych

związanych z oferowanymi studiami, jednak możliwa i pożądana jest intensyfikacja tego procesu. W jednostce aktywnie działa studencki ruch naukowy.

6. Uczestnictwo jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

1.) Pracownicy naukowi Wydziału prowadzą ożywioną współpracę z kilkudziesięcioma zagranicznymi ośrodkami badawczymi, głównie w Europie, ale także w państwach tak odległych jak Japonia, Chiny, Australia czy Nowa Zelandia. Współpraca ta odbywa się w ramach dużych międzynarodowych projektów, np. COST, MULTISWARD FP7-244983, SALVERE 1CE052P3, ale także w postaci współpracy bezumownej, finansowanej przez zainteresowane jednostki. W ostatnich latach wzięło w niej czynny udział ponad 50 osób. Współpraca międzynarodowa obejmuje różne aspekty aktywności instytucji partnerskich, m.in. realizację rozmaitych projektów naukowo-badawczych i wdrożeniowych. Owocem innych form współpracy jest opracowanie podręczników akademickich lub innych materiałów dydaktycznych. W badania prowadzone w ramach współpracy międzynarodowej włączani są często doktoranci oraz, w uzasadnionych przypadkach, studenci. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wszystkich stopni (I, II) i doktoranci wysoko oceniali możliwości współuczestnictwa w realizacji badań międzynarodowych, jakie stwarzane są dla nich na wizytowanym Wydziale.

2.) Wymiana zagraniczna studentów odbywa się głównie w ramach programu Erasmus. Oferta dla polskich studentów jest bogata: Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii ma podpisane umowy o współpracy z 22 uniwersytetami europejskimi. W Austrii jest to Universität für Bodenkultur BOKU, w Belgii University of Gent, w Czechach Czech University of Life Sciences, w Danii University of Copenhagen, Faculty of Life Sciences, we Francji AgroParisTech oraz Université Montpellier II, w Grecji Mediterranean Agronomic Institute of Chania oraz Univ. ATEI Thessaloniki, w Hiszpanii Universidad Politecnica de Valencia, w Holandii Dronen Professional Agricultural University CAH, cztery uniwersytety w Niemczech: Humboldt Universität zu Berlin, Universität Hohenheim zu Stuttgart, Justus Liebig Universität Giessen i Universität Hannover, w Norwegii Hedmark University College, w Portugalii Instituto Politecnico de Castelo Branco oraz Universidade de Evora, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine of Cluj-Napoca w Rumunii, Suleyman Demirel University w Turcji, University of Debrecen na Węgrzech oraz w Wielkiej Brytanii University of Aberdeen i Writtle College. Łącznie studentów wyjeżdżających do uczelni partnerskich wynosiła w latach 2008-2012 było 101. Znacznie mniej studentów, przyjechała w tym czasie do Poznania- 17. W tym samym okresie kilkunastu pracowników naukowych prowadziło wykłady w uczelniach partnerskich, głównie na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie.

Doktoranci znają możliwe ścieżki wyjazdów zagranicznych oraz krajowych, zwracają oni uwagę na pomoc odpowiednich struktur Uczelni w kwestiach formalnych. Jednocześnie sądzą, że Uczelnia powinna aktywniej zachęcać ich do wyjazdów i szerzej o tym informować oraz zwiększyć wsparcie finansowe.

3.) Ożywiona jest współpraca Wydziału z instytucjami krajowymi, akademickimi i innymi. Podobnie do instytucji zagranicznych część tej współpracy objęta jest formalnymi umowami, część natomiast – bezumowna. W ramach umów bilateralnych jednostka prowadzi wspólne projekty badawcze, szkolenia i badania terenowe z ośmioma instytucjami akademickimi,

a także z ponad dwudziestoma instytucjami branżowymi, stowarzyszeniami oraz firmami. Z 33 instytucjami Wydział utrzymuje także stale kontakty nieformalne. Dotyczą one współpracy w zakresie publikacyjnym, wymiany doświadczeń, organizacji wspólnych konferencji zarówno międzynarodowych, jak i krajowych. Współpraca z dużymi przedsiębiorstwami działającymi na terenie Wielkopolski, takimi jak Kopalnie Węgla Brunatnego Konin i Adamów oraz Elektrownia Pątnów, dotyczy głównie ochrony środowiska. Prowadzone są interdyscyplinarne badania wymagające udziału także innych ośrodków naukowych, np. Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a także Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Poświęcone są one ochronie środowiska glebowego, sposobów ochrony gleb przed negatywnym skutkiem działalności górniczej oraz rekultywacji gruntów pokopalnianych. Inna współpraca na rzecz regionu prowadzona jest w obszarze genetyki i hodowli roślin, realizowana z Instytutem Genetyki Roślin PAN, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin, Centralnym Ośrodkiem Badania Odmian Roślin Uprawnych oraz różnymi zakładami hodowli roślin zrzeszonymi w grupie IHAR.

Wszystkie wymienione formy współpracy, zarówno krajowej jak i międzynarodowej wywierają stymulujący wpływ na kadre akademicką i studentów, w zasadniczy sposób wspomagając proces kształcenia. Wyjazdy studentów w ramach programu ERASMUS skutkują niekiedy realizacją pracy magisterskiej za granicą. Ponadto kontakty nawiązane podczas pobytu na uniwersytecie partnerskim pomagają także w staraniach o stypendium i podjęcie studiów doktoranckich. Studenci, powracający z zagranicy mają pozytywny wpływ na swoich kolegów promując otwarte i kreatywne postawy.

4.) Mówiąc o współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym trzeba zwrócić uwagę na to, iż Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu realizuje dziś w praktyczny sposób filozofię czynu Augusta Cieszkowskiego (1814-1894) - założyciela pierwszej uczelni rolniczej w Wielkopolsce, do którego działalności oceniana Uczelnia nawiązuje i którego imię przez kilka lat jako Akademia Rolnicza nosiła. Z inicjatywy Cieszkowskiego, przy wsparciu jego funduszy i w jego dobrach w Żabikowie, w 1870 roku powstała Szkoła Rolnicza, jako urzeczywistnienie dążeń środowisk społeczno-oświatowych ówczesnej Wielkopolski. Szkoła była jedyną wyższą uczelnią na ziemiach polskich pod zaborem pruskim bowiem starania społeczników, aby więcej takich uczelni powstało, nie przyniosły rezultatów. Nie posiadała formalnych praw akademickich lecz jej program nauczania był nowoczesny i odpowiadał ówczesnym potrzebom kształcenia na użytek rolnictwa. Szkoła działała niespełna dziesięć lat, lecz mimo to przyczyniła się do gospodarczego rozwoju regionu. Jej założyciel wspominany jest dziś raczej jako filozof niż działacz społeczny, jednak wprowadzony przez niego model pracy organicznej miał podstawowy wpływ na rozwój ekonomii społecznej w Wielkopolsce. W tym sposobie myślenia dążenie do maksymalizacji skuteczności działania ma ścisły związek z minimalizacją formalizacji, która w pewnych okresach była nie tylko, jak to zazwyczaj bywa, zbędną przeszkodą, lecz wręcz zagrożeniem. Ten model działania stworzył wzorzec Uczelni nie tylko jako miejsca zdobywania wiedzy i umiejętności zawodowej, lecz także jako szkoły życia obywatelskiego, miejsca formowania się postaw, szkoły odpowiedzialności i samodzielności, miejsca aktywności społecznej i intelektualnej przejawiającej się w wielości i pluralizmie organizacji.

Ważnym elementem współdziałania z otoczeniem społeczno-gospodarczym WRiB są publikacje popularno-naukowe promujące najnowsze osiągnięcia i rezultaty badań i tworzące w ten sposób zapotrzebowanie na określonych specjalistów. W ocenie parametrycznej jednostek naukowych kryteria ministerialne nie przyznają punktów za publikacje popularno-naukowe a tym samym powodują koncentrację działań w tych zakresach badań i dydaktyki,

które są punktowane. Pomimo to pracownicy naukowcy i naukowe koła studenckie biorą udział w wielu wydarzeniach popularno-naukowych, festiwalach nauki, prowadzą zajęcia dla młodzieży w różnym przedziale wiekowym.

O zakresie współpracy Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP w Poznaniu z otoczeniem społeczno-gospodarczym świadczy niezwykle obszerna lista instytucji, instytutów, przedsiębiorstw, firm, gospodarstw w których studenci odbywają praktyki zawodowe, we współpracy z którymi wykonywane są inżynierskie i magisterskie prace dyplomowe, prace habilitacyjne i różnego rodzaju prace badawcze, powoływane są centra, sieci naukowe i konsorcja. Jako przykład może służyć uczestnictwo WRiB UP w Poznaniu w Wielkopolskim Centrum Biotechnologii Medycznej „BioTechMed”, Wielkopolskim Centrum Zaawansowanych Technologii, Sieci naukowej Biotechnologia rozrodu zwierząt.

Otoczenie społeczno-gospodarcze WRiB UP w Poznaniu nie ogranicza się do Wielkopolski lecz obejmuje także cały kraj oraz współpracę międzynarodową w wymiarze europejskim i światowym. Ta współpraca wywiera stymulujący wpływ na kadre akademicką i studentów a także przyczynia się do pozyskiwania środków finansowych na badania i na kształcenie. Realizowana od lat w coraz szerszym zakresie współpraca Wydziału z szeroko pojmowanym otoczeniem zewnętrznym znalazła swój formalny wyraz w Strategii rozwoju na lata 2012-2 przyjętej poprzez Uchwałę Nr 1/6/2012 Rady Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 września 2012 roku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1.) Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii UP utrzymuje stałą intensywną współpracę krajową i międzynarodową w obszarze nauki i dydaktyki z ośrodkami akademickimi i instytutami badawczymi oraz innymi instytucjami i firmami.
- 2.) Efekty współpracy naukowej z podmiotami zewnętrznymi stymulują działalność naukową kadry akademickiej i pozytywnie oddziałują na jakość kształcenia. Fakt ten podkreślany był wyraźnie przez wszystkich studentów i doktorantów, a także pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału.
- 3.) W ramach współpracy naukowej pracownicy i doktoranci Wydziału uczestniczą w licznych międzynarodowych projektach naukowo-badawczych. Wymiana studencka odbywa się głównie w ramach programu Erasmus i jest na średnim poziomie jeśli uwzględnić studentów wyjeżdżających do ośrodków zagranicznych, natomiast na niskim jeśli uwzględnić studentów przyjeżdżających. Ze względu na ożywienie tej wymiany korzystne byłoby zaproponowanie większej liczby kursów w języku angielskim.
- 4.) Współpraca ocenianej jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo dobra i zasługuje na ocenę wyróżniającą. O zakresie tej współpracy świadczyć może niezwykle obszerna lista instytucji, instytutów, przedsiębiorstw, firm, gospodarstw, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, we współpracy z którymi wykonywane są inżynierskie i magisterskie prace dyplomowe, prace habilitacyjne i różnego rodzaju prace badawcze, powoływane są centra, sieci naukowe i konsorcja.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1.) Studenci wizytowanej jednostki zgodnie stwierdzili, iż system opieki naukowej i dydaktycznej gwarantuje im rzetelną realizację procesu kształcenia. Zdaniem doktorantów i studentów pracownicy naukowo-dydaktyczni Wydziału, w tym także opiekunowie i promotorzy prac doktorskich są dla nich dostępni w wymiarze odpowiednim do potrzeb.

Kadra chętnie udziela niezbędnych informacji oraz pomaga w realizacji prowadzonych badań naukowych. W czasie spotkania studenci podkreślali wielokrotnie otwartość oraz życzliwość nauczycieli akademickich, którzy są gotowi służyć pomocą również poza wyznaczonymi godzinami konsultacji. Dodatkowym atutem jest, według studentów, możliwość korzystania z laboratoriów poza czasem zajęć pod okiem prowadzącego zajęcia, co umożliwia im dokładniejsze zapoznanie się z wymaganym materiałem. Studenci wszystkich stopni zwracają uwagę na wysoki profesjonalizm kadry oraz otwartość do współpracy. Przepływ informacji między pracownikami a doktorantami także nie budzi zastrzeżeń. Opiekunowie naukowci oraz promotorzy służą wsparciem merytorycznym potrzebnym doktorantom oraz konsultują wyniki otrzymane w trakcie prac badawczych. Obsługa administracyjna jest wysoko oceniana przez studentów i doktorantów, posiadają oni stały i nieograniczony dostęp do wszelkich niezbędnych informacji za pomocą odpowiednich stron internetowych. Sprawy bieżące załatwiane są szybko i sprawnie na poziomie sekretariatów.

Istniejąca baza dydaktyczna i naukowa, udostępniana studentom i doktorantom w pełni zaspokaja ich potrzeby. Mogą oni korzystać z dostępnych sal i laboratoriów wraz ze znajdującą się w nich aparaturą badawczą w ramach potrzeb. Zapewnia im to możliwość swobodnej realizacji swoich badań naukowych. Dostęp do specjalistycznej aparatury także jest na zadawalającym poziomie. Studenci i doktoranci są również usatysfakcjonowani z dostępu do biblioteki oraz niezbędnych im baz internetowych. Studenci samodzielnie wybierają seminaRIA dyplomowe, podstawą kwalifikacji jest w tym przypadku średnia z dotychczas uzyskanych ocen. Większość studentów proponowane rozwiązanie uważa za sprawiedliwe. Jediną podniesioną uwagę w tym zakresie było stwierdzenie, iż słuszniej byłoby wyliczanie średniej tylko z przedmiotów ściśle kierunkowych, a nie jak do tej pory ze wszystkich. Tematy prac dyplomowych studenci mogą wybierać dowolnie w zależności od obranej katedry i własnych zainteresowań. Wiedzą o możliwości realizacji prac dyplomowych poza Uczelnią, np. w placówkach Polskiej Akademii Nauk, co bardzo sobie cenią. Studenci mają możliwość uczestniczenia we wspólnych badaniach z pracownikami; wyniki tych badań bywają wspólnie publikowane.

Do prowadzenia zajęć zobowiązani są wszyscy doktoranci. Zajęcia prowadzone przez doktorantów nie przekraczają łącznie 45 godzin rocznie. Brak jest nadgodzin. Prowadzone zajęcia są zgodne z ich umiejętnościami i zakresem prowadzonych badań. Jednocześnie zauważają oni braki w ofercie zajęć obieralnych realizowanych w toku studiów III stopnia i widzą potrzebę jej rozszerzenia i wzbogacenia. Wszelkie stypendia przyznawane są zgodnie z obowiązującymi regulaminami, które są jasne i zrozumiałe dla doktorantów. Stypendium doktoranckie przyznawane jest w minimalnej wysokości oraz nie obejmuje wszystkich doktorantów. Według opinii studentów system pomocy materialnej funkcjonuje dobrze. Brak opóźnień w wypłatach stypendiów a zasady przyznawania świadczeń pomocy materialnej są im znane. W Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu funkcjonują trzy komisje stypendialne - oprócz przewidzianych w Ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym* Wydziałowej Komisji Stypendialnej oraz Odwoławczej Komisji Stypendialnej dodatkową jest Rektorska Komisja Stypendialna, zajmująca się przyznawaniem stypendiów dla najlepszych studentów w skali całej Uczelni. Jest ona, zdaniem studentów, niepotrzebna, gdyż Komisja Wydziałowa dobrze spełnia swoje zadania. Studenci zwracali także uwagę, że Członek powołanej przez Dziekana Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP Wydziałowej Komisji Stypendialnej jest jednocześnie członkiem Odwoławczej Komisji Stypendialnej, co godzi w zasadność dwuinstancyjności omawianych organów. *Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu* nie określa potrzeby uzyskania opinii odpowiednio Opiekuna Koła Naukowego, Pracownika Centrum Kultury Studenckiej lub Prezesa Klubu Uczelnianego AZS UP w Poznaniu. Taki wymóg pojawia się natomiast we wzorze wniosku o przyznanie

stypendium Rektora dla najlepszych studentów UP w Poznaniu. W podaniu o zapomogę znajduje się miejsce na opinię Wydziałowego Samorządu Studenckiego. Ograniczenia wynikające z konieczności uzyskania omawianych opinii nie są zawarte w Ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym* i winny być, zdaniem studentów, zaniechane.

Swój udział w weryfikacji działania na Wydziale systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej studenci i doktoranci mają poprzez swoich reprezentantów w Radzie Wydziału i jej stosownych komisjach.

2.) Komisja Dyscyplinarna funkcjonuje na poziomie całej Uczelni. W jej skład wchodzi także przedstawiciele studentów i doktorantów. Podczas wizytacji władze Wydziału, a także studenci i doktoranci nie przedstawili żadnego przykładu sytuacji patologicznej lub konfliktowej, która zaistniałaby w przeszłości. Mają także wiedzę, jak należałoby postępować w przypadku zaistnienia jakichkolwiek zaobserwowanych nieprawidłowości. W razie potrzeby zwróciliby się do starosty roku, który następnie winien zaprezentować w ich imieniu (lub w imieniu pojedynczej osoby) stanowisko przed właściwym Prodziekanem. Drugim rozwiązaniem jest bezpośrednie przedstawienie problemu Prodziekanowi, gdyż studenci są przekonani o odpowiednim doborze osób na tych stanowiskach i uważają, iż konkretny problem tą drogą rozwiązany byłby najszybciej. Zarówno studenci jak i doktoranci zapewniają o dobrym kontakcie z opiekunami i kierownikami studiów doktoranckich i braku potrzeby tworzenia dodatkowych procedur dotyczących zjawisk patologicznych.

3.) Studenci i doktoranci znają swoich przedstawicieli w odpowiednich organach Wydziału i mają świadomość ich roli jako reprezentantów ich interesów. Przedstawiciele studentów są delegowani przez Samorząd do Rady Wydziału, Komisji Stypendialnych, Komisji Rozwoju Wydziału, jak również Komisji Dyscyplinarnych. Samorząd podejmuje działania również informacyjne dla studentów np. o zmieniających się zasadach w systemie pomocy materialnej lub Regulaminie Studiów. Przedstawione zostały również odpowiednie opinie Samorządu do tych dokumentów, jak również do planów i programów studiów prowadzonych w jednostce. Tegoroczni przedstawiciele studentów i doktorantów do organów kolegialnych zapowiadają aktywny udział w ich pracach. Studenci i doktoranci nie uczestniczą czynnie w wydziałowym systemie zapewnienia jakości kształcenia. Ich zdaniem władze Wydziału nie mobilizują i nie zachęcają ich do tego w wystarczający sposób.

Obecnie działający na Wydziale Samorząd Doktorantów nie ma swojego biura oraz wydzielonych środków finansowych na swoją działalność. Jednakże, w ich ocenie, przy obecnej skali działania nie są im one potrzebne. Podczas wizytacji doktoranci przekazali informacje wskazujące na rozwój samorządności doktoranckiej na Wydziale, co pozytywnie rokuje na przyszłość. Funkcjonujący na poziomie Uczelni samorząd doktorantów skupia również doktorantów z wizytowanego Wydziału. Niepokojący jest brak bezpośredniego uczestnictwa doktorantów w wydziałowym systemie zapewnienia jakości.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

1.) System opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej według studentów i doktorantów działa poprawnie. Infrastruktura dostępna na Wydziale zaspokaja ich potrzeby. Ważne informacje są dla nich dostępne w wystarczającym stopniu, praca Dziekanatu jest oceniana dobrze. Zdaniem studentów należy zwrócić szczególną uwagę na system pomocy materialnej w celu zweryfikowania i usunięcia drobnych nieprawidłowości w nim funkcjonujących.

2.) W ocenianej jednostce nie funkcjonują sformalizowane drogi zgłaszania oraz rozwiązywania sytuacji patologicznych, jednak wobec braku takich sytuacji studenci

i doktoranci nie widzą potrzeby ich tworzenia. Komisja Dyscyplinarna funkcjonuje na poziomie Uczelni.

3.) Samorządy Studentów i Doktorantów działają sprawnie zarówno na poziomie Uczelni jak też wizytowanego Wydziału. Obecnie wzrasta rola samorządu oraz świadomość środowiska studentów i doktorantów dotycząca ich zadań i możliwości.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, jego spójność i zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

Wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu można podzielić na dwie grupy: odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz przepisy o charakterze ogólnym, regulujące kwestie związane z odpowiedzialnością organów; procesem kształcenia oraz tworzeniem programów kształcenia na studiach I, II, III stopnia oraz studiach podyplomowych; określaniem i weryfikacją efektów kształcenia, w tym zasadami dyplomowania; tokiem studiów, oceną nauczycieli akademickich; funkcjonowaniem biura karier, itp.

W wizytowanej Uczelni aktualnie obowiązującym dokumentem dotyczącym zapewnienia jakości kształcenia jest Uchwała Nr 21/2012 Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dnia 21 listopada 2012 r. „*W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia*”, zgodnie z którą „Funkcjonowanie systemu jakości kształcenia winno przyczynić się do utrwalania poczucia odpowiedzialności za jakość kształcenia i poziom zajęć dydaktycznych oraz do współpracy kadry akademickiej, doktorantów i studentów” (§ 1 ust. 3).

Z uwagi na fakt, iż powyższa uchwała obowiązuje za ledwie od niespełna miesiąca, w niniejszym raporcie będzie omawiany poprzedni dokument dotyczący zapewnienia jakości kształcenia, czyli Uchwała Nr 194/02 Senatu Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu z dnia 26 czerwca 2002 r. (z późn. zm.) „*W sprawie wprowadzenia systemu wewnętrznej oceny i doskonalenia jakości kształcenia*”, zgodnie z którą „System oceny i doskonalenia jakości kształcenia wprowadza się dla wszystkich kierunków studiów, poziomów (...) i systemów realizacji studiów (...)”. System ten w UP wprowadza się przede wszystkim w celu: „a) bieżącego monitoringu realizacji przedmiotów nauczania i ich poziomu, b) doskonalenia planów i programów studiów, zwłaszcza wynikających z postępu nauki i potrzeb praktyki, c) inspiracji do analizy postaw wszystkich stron procesu dydaktycznego, d) wyrabiania i utrwalania poczucia odpowiedzialności, zarówno nauczycieli akademickich, doktorantów jak i studentów, za jakość i poziom zajęć dydaktycznych, e) dążenia do partnerskiej współpracy studentów, nauczycieli akademickich i doktorantów, f) zbliżenia do wymagań istniejących na uniwersytetach Unii Europejskiej” (§ 2 ust. 2).

Strategia realizacji tych celów w obrębie poszczególnych kierunków studiów obejmuje 3 poziomy, tj. poziom pierwszy - ankietowe badania studentów dotyczące zajęć dydaktycznych oraz raporty kierowników przedmiotów, kierowników jednostek organizacyjnych i dziekanów z przeprowadzonych hospitacji; poziom drugi - samoocena kierunku studiów dokonywana przez specjalnie powołaną grupę roboczą (wyłonioną np. z wydziałowej komisji ds. studiów lub z rady międzywydziałowej jednostki dydaktycznej), przygotowana w formie pisemnego opracowania; poziom trzeci - opinia środowiskowa opracowywana na podstawie materiałów zawartych w samoocenie oraz spostrzeżeń dokonanych podczas wizytacji kierunku – przez środowiskową grupę opiniującą, składającą się z przedstawicieli wyższych uczelni prowadzących oceniany kierunek studiów (§ 3).

Organy i osoby odpowiedzialne za właściwe funkcjonowanie Systemu Wewnętrznej Oceny i Doskonalenia Jakości Kształcenia (SWOiDJK) - to:

- na poziomie Uczelni: Prorektor ds. Studiów - sprawuje ogólny nadzór nad Systemem; we współdziałaniu z dziekanami wydziałów prowadzących dany kierunek studiów, określa kolejność wewnętrznej oceny poszczególnych kierunków studiów; po zasięgnięciu opinii Senackiej Komisji ds. Studiów ustala wzory: ankiety do oceny przedmiotów, ankiety do oceny programu studiów, ankiety dla absolwentów, ujednoliconego raportu z wynikami hospitacji, ujednoliconego raportu z wynikami badań ankietowych (później podlegają one zatwierdzeniu przez Senat);
- na poziomie Wydziału: Dziekan - sprawuje ogólny nadzór nad systemem - decyduje m.in. o kolejności ankietyzacji poszczególnych przedmiotów, ustala częstotliwość i plan hospitacji (później podlegają on zatwierdzeniu przez Radę Wydziału). Na posiedzeniach RW powinny być przedstawione syntetyczne informacje dotyczące wyników hospitacji i ankiet oraz przedyskutowane i przyjęte wyniki samooceny i opinii środowiskowej.

Ponadto, dn. 11.01.2011 r., Dziekan powołał na ocenianym Wydziale Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia, którego działania obejmują: ocenę i weryfikację programów studiów i efektów kształcenia; ocenę procesu kształcenia i jego organizacji, w tym warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych; ocenę jakości obsługi administracyjnej studentów i doktorantów; informacje na temat kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji; badanie kariery zawodowej absolwentów. Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia przygotowuje i przeprowadza badania ankietowe, opracowuje i analizuje ich wyniki oraz sporządza raporty z tych badań przekazywane Dziekanowi oraz Prorektorowi ds. Studiów; jest odpowiedzialny za akcję informacyjną o potrzebach i zadaniach badań jakości kształcenia (§ 9 ust. 3 Uchwały Nr 194/02). Należy podkreślić, że w składzie Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia znajdują się jedynie nauczyciele akademicki, a przedstawiciele pozostałych grup interesariuszy nie są w nich reprezentowani.

Wewnętrzne przepisy prawne Wydziału i Uczelni (o charakterze ogólnym) oraz procedury i dokonywane analizy odnoszące się do realizacji celów jakościowych określonych w ww. Uchwale Rady Wydziału z dn. 11.01.2011 r. przedstawiają się następująco:

a) ocena i weryfikacja programów studiów i efektów kształcenia

Procedura: programy studiów dla poszczególnych kierunków realizowanych na Wydziale przygotowywane są przez powołane decyzją Dziekana Rady Programowe. Następnie Rady te przedstawiają przygotowane programy Wydziałowej Komisji ds. Studiów, która je ocenia i weryfikuje, poczym przedstawia do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Podobnie - decyzją Dziekana - powołane zostały Zespoły ds. Wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji. Efekty kształcenia opracowane przez te Zespoły oceniła i zweryfikowała Wydziałowa Komisja ds. Studiów, która następnie przedstawiła je do zatwierdzenia Radzie Wydziału. Uchwałą Rady Wydziału efekty te zostały przekazane do Senatu, który zatwierdził je stosownymi uchwałami (Uchwały Senatu z dn. 29.06.2012 r. od Nr 374/2012 do Nr 380/2012).

Wybrane wewnętrzne przepisy prawne Wydziału odnoszące się do tego obszaru, to m.in.: Uchwały Rady Wydziału z dnia 2 lipca 2012r. „W sprawie zatwierdzenia planu studiówi programu kształcenia dla kierunków prowadzonych na poziomie studiów pierwszego stopnia: rolnictwo, biotechnologia, technika rolnicza i leśna, informatyka i agroinżynieria, ekoenergetyka oraz ochrona środowiska na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia(w tym efekty kształcenia)”; Uchwały RW: Nr I/7/2012 z dn. 21.09.2012 r. „W sprawie zatwierdzenia programu zajęć dydaktycznych oraz efektów kształcenia na studiach doktoranckich Wydziału”, Nr II/4/2012 z dn. 12.10.2012r. „W sprawie zasad indywidualnego planu studiów i programu kształcenia”; od Nr III/1/2012 do III/4/2012z dn. 16.11.2012r. „W sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na poziomie

studiów drugiego stopnia: rolnictwo, biotechnologia, technika rolnicza i leśna, informatyka i agroinżynieria”.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią: pisma w sprawie powołań poszczególnych Rad Programowych (kadencje 2008-2012, 2012-2016), pisma z dn. 9.01.2012 r. w sprawie powołań poszczególnych Zespołów ds. wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacyjnych; protokoły z posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. Studiów (29.10. i 7.11.2008 r., 12.05.2009 r., 9.03.2010 r., 14.03.2012 r., 28.08.2012 r., 13.11.2012 r.), a także „Sprawozdanie Dziekana z działalności Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii w 2011 roku”.

b) proces kształcenia i jego organizacja, w tym warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych

Procedury: „Procedura oceny dyplomowych prac na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii” z dn. 29.09.2012r. opracowana przez doraźny Zespół powołany przez Dziekana, zawierająca m.in. kryteria oceny dyplomowej pracy inżynierskiej (oceniany parametr, opis treści parametru i ocena punktowa) oraz dodatkowe zalecenia;

„Procedura losowego wylaniania prac dyplomowych do testowania systemem plagiat.pl” z dn.4.05.2010 r. opracowana przez Dziekana dla realizacji Zarządzenia nr 82/2009 Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu z dn. 8.06.2009 r. z uwzględnieniem instrukcji Prorektora ds. Studiów (...), która zakłada m.in. iż: „W danym roku akademickim należy przetestować co najmniej 10% losowo wybranych prac inżynierskich/licencjackich i co najmniej 10% losowo wybranych prac magisterskich”.

Warunki i tryb realizacji przedmiotu określa regulamin określony przez Kierownika Przedmiotu, dotyczący w szczególności form, zasad oraz harmonogramu prowadzenia i zaliczenia zajęć, metod dydaktycznych i metod walidacji efektów kształcenia, terminów konsultacji, możliwości i trybu odrabiania zaległości, a także zasad i form przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów.

Przedmioty i prowadzący zajęcia na danym kierunku studiów poddawani są anonimowym badaniom ankietowym przez studentów, dotyczącym jakości prowadzonych zajęć dydaktycznych po każdym ukończonym semestrze poprzez wypełnienie ankiet w zintegrowanym systemie informatycznym e-HMS Uczelni. Hospitacje zajęć dokonywane są z różnorodną częstotliwością przez kierowników przedmiotów, kierowników jednostek i dziekanów. Wyniki ankietyzacji mają istotny wpływ na ostateczną ocenę kadry naukowo-dydaktycznej.

Wybrane wewnętrzne przepisy prawne Wydziału oraz akty ogólnouczelniane odnoszące się do tego obszaru to m.in.: Uchwały RW: z dn. 15.05.2009 r. „W sprawie zatwierdzenia regulaminu praktyki zawodowej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na kierunku Rolnictwo” (podobne uchwały dla kierunków: technika rolnicza i leśna, informatyka i agroinżynieria, biotechnologia, ochrona środowiska); z dn. 15.04.2011r. „W sprawie wdrożenia badań hospitacyjnych przedmiotów prowadzonych na Wydziale”; Nr III/5/2012 z dn. 16.11.2012r. „W sprawie wprowadzenia zmian w „Regulaminie pracy dyplomowej i inżynierskiego egzaminu dyplomowego na Wydziale Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu” (...); Uchwały Senatu: Nr 34/2008 z dn. 17.12.2008 r. „W sprawie wzoru ankiet dotyczących zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczyciela akademickiego, przeznaczonych do zasięgnięcia opinii studentów o wypełnianiu obowiązków dydaktycznych przez nauczyciela akademickiego i obowiązujących przy ocenie okresowej” oraz Nr 35/2008 z dn. 17.12.2008 r. „W sprawie arkusza okresowej oceny nauczyciela akademickiego”; Nr 245/2010 z dn. 15.12.2010 r. „W sprawie zatwierdzenia wzoru ankiety do oceny programu studiów”.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią: protokoły z posiedzeń Wydziałowej Komisji ds. Studiów: z dn. 12.05.2009 r. (wyrażenie opinii dotyczącej: regulaminu praktyki zawodowej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych), z dn. 14.03.2012 r. (wyrażenie opinii dotyczącej zmodyfikowanej wersji regulaminu pracy dyplomowej i inżynierskiego egzaminu dyplomowego oraz zaopiniowanie uchwały dotyczącej egzaminu dyplomowego na studiach II stopnia); protokoły z posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia: nr 2 z dn. 25.03.2011r. i nr 3 z dn. 29.04.2011 r. (omówienie wyników hospitacji), nr4 z dn. 9.12.2011r. i nr5 z dn. 22.04.2012 r. (omówienie wyników ankiet dotyczących oceny przedmiotów i nauczycieli akademickich); protokół nr 34 XXXIV z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 11.03.2011 r. (omówienie wyników ankiet); pismo z dn. 19.01.2010 r. w sprawie wyznaczenia 3 osób do testowania prac systemem plagiat.pl na Wydziale; przykładowe opracowania zbiorcze ankiet z 14.06.2012 r. (2011/12 raport oceny ćwiczeń, 2011/12 raport oceny wykładów); przykładowe protokoły z hospitacji (2010/11, 2011/12, średnio 5 na każdy semestr).

c) jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów

Procedury: usprawnienie obsługi studentów i doktorantów zapewnia Zintegrowany System Informatyczny, w ramach którego funkcjonuje moduł o nazwie Wirtualny Dziekanat. Nad sprawnym i prawidłowym funkcjonowaniem przepływu i gromadzenia informacji czuwają pracownicy dziekanatu posiadający wsparcie ze strony Działu Studiów i Spraw Studenckich. Dla zapewnienia właściwej obsługi studentów wyznaczone są godziny dostępności dziekanatu. Od nowego roku akademickiego planowane jest wprowadzenie elektronicznego indeksu Jakość obsługi administracyjnej studentów i doktorantów jest oceniana ankietowo (procedura wg Uchwały Senatu nr 245/2010).

Wybrane wewnętrzne przepisy prawne Wydziału oraz akty ogólnouczelniane odnoszące się do tego obszaru - to m.in.: decyzja Dziekana z dn. 11.01.2011 r. „W sprawie powołania na Wydziale Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia”; Uchwała Nr 245/2010 Senatu z dnia 15.12.2010 r. „W sprawie zatwierdzenia wzoru ankiety do oceny programu studiów”; Zarządzenie Rektora Nr 78_11 z dn. 10.06.2011 r. „W sprawie obowiązków nauczycieli akademickich wynikających z wprowadzenia w Uczelni Zintegrowanego Systemu Informatycznego”.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią: opracowania zbiorcze ankiet do oceny programu studiów (dla absolwentów) 2010/2011 („rolnictwo”, „technika rolnicza i leśna” i „biotechnologia”) i 2011/2012 („rolnictwo”, „technika rolnicza i leśna” i „ochrona środowiska”).

d) informacje na temat kształcenia i uzyskiwanych kwalifikacji

Wybrane wewnętrzne przepisy prawne Wydziału odnoszące się do tego obszaru to m.in.: Uchwały RW od NrIII/1/2012 do III/4/2012z dn. 16.11.2012r. „W sprawie zatwierdzenia efektów kształcenia dla kierunków prowadzonych na poziomie studiów drugiego stopnia: rolnictwo, biotechnologia, technika rolnicza i leśna, informatyka i agroinżynieria” a także Uchwały Senatu z dn. 29.06.2012 r. od Nr 374/2012 do Nr 380/2012.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią: strona internetowa Wydziału: <http://www.up.poznan.pl/wr/> (dane obejmują pełną informację o każdym z kierunków studiów, począwszy od wymogów rekrutacyjnych na studia I, II i III stopnia oraz studia podyplomowe, poprzez program studiów i efekty kształcenia, plany zajęć, procedury składania pracy inżynierskiej i dopuszczenia do egzaminu dyplomowego inżynierskiego, wykaz wykładów monograficznie – obligatoryjnych dla doktorantów w roku

akademickim 2012/2013, itd.); „Sprawozdanie Dziekana działalności Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii w 2011 roku”.

e) badanie kariery zawodowej absolwentów

Wybrane wewnętrzne przepisy prawne Wydziału oraz akty ogólnouczelniane odnoszące się do tego obszaru to m.in.: decyzja Dziekana z dn. 11.01.2011 r. „W sprawie powołania na Wydziale Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia”; Uchwały Senatu: Nr 118/03 z dn. 26.11.2003 r. „W sprawie zatwierdzenia wzoru ankiety dla absolwentów”, Nr 245/2010 z dn. 15.12.2010 r. „W sprawie zatwierdzenia wzoru ankiety do oceny programu studiów”.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do powyższego obszaru mającego wpływ na jakość kształcenia stanowią: protokoły z posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia: nr1 z dn. 9.03.2011r. (podsumowanie ankiety oceny programów studiów); analiza ankiet oceniających programy studiów; opracowania zbiorcze ankiet do oceny programu studiów (dla absolwentów) 2010/2011 („rolnictwo”, „technika rolnicza i leśna” i „biotechnologia”) i 2011/2012 („rolnictwo”, „technika rolnicza i leśna” i „ochrona środowiska”); prace magisterskie, które powstały na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród absolwentów Wydziału: np. z 2000 r., „Studencki okres uspołeczniania i nabywania kompetencji zawodowych w opiniach absolwentów Techniki Rolniczej (Mechanizacji Rolnictwa)”, czy „Kariery zawodowe absolwentów Techniki Rolniczej i Leśnej Akademii Rolniczej w Poznaniu”, z 2011 r., „Doskonalenie i analiza funkcjonowania systemu wewnętrznej oceny jakości kształcenia na kierunku Technika Rolnicza i Leśna”.

Wiedzy o losach absolwentów dostarczają także coroczne Targi Pracy z udziałem absolwentów, jak również opracowanie „Kariera w rolnictwie” (czasopismo wydawane od 2000 r., które informuje o perspektywach kariery zawodowej w rolnictwie, szczególnie w branży techniki rolniczej).

Zwracają uwagę dążenia Uczelni i Wydziału do doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

- w celu dostosowania uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia do znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Zarządzeniem nr 108/2012 Rektora z dn. 10.09.2012 r. została powołana komisja ds. opracowania zmian w systemie zapewnienia jakości kształcenia, w wyniku czego 21 listopada 2012 r. Senat podjął *Uchwałę Nr 21/2012 “W sprawie uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia”*, która określa jego cele następująco: „Funkcjonowanie systemu jakości kształcenia winno przyczynić się do utrwalania poczucia odpowiedzialności za jakość kształcenia i poziom zajęć dydaktycznych oraz do współpracy kadry akademickiej, doktorantów i studentów” (§ 1 ust. 3). Zgodnie z § 2 system ten obejmuje w szczególności następujące obszary:
  - 1) weryfikowanie efektów kształcenia na poszczególnych kierunkach studiów, a także na studiach doktoranckich, studiach podyplomowych i kursach dokształcających,
  - 2) ocenę zajęć dydaktycznych dokonywaną przez studentów i doktorantów po zakończeniu każdego ich cyklu,
  - 3) wnioski z monitorowania kariery zawodowej absolwentów,
  - 4) wnioski z badania oczekiwań pracodawców i zgodności efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
  - 5) działania w zakresie zapobiegania i wykrywania plagiatów.”
- w celu realizacji ww. Uchwały nr 21/2012, już po wizycie Zespołu Oceniającego PKA, Rektor Zarządzeniem Nr 161/2012 z dn.7.12.2012 r. wprowadził harmonogram wdrażania uczelnianego systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia,

zgodnie z którym zakończenie wdrażania systemu, wraz z opracowaniem pierwszych wniosków przez zespoły powołane na wydziałach, przewidziano na 30.09.2013 r.;

- zaprojektowana została „*Społecznościowa Platforma Absolwentów*”, łącząca w sobie cechy serwisu: informacyjnego, społecznościowego i ankietyzującego, do głównych zadań której należą: informacja, przedstawienie oferty Uczelni, budowanie pozytywnego wizerunku, umacnianie relacji z absolwentami, ustawowy obowiązek badania losów absolwentów; platforma ta posiada wbudowany system automatycznego ankietyzowania absolwentów, który charakteryzuje się bardzo dużą elastycznością; obowiązywać będzie od absolwentów kończących studia w semestrze zimowym 2012/2013;
- propozycje nowych wzorów ankiet tj. „*Badanie Losów Zawodowych UP – ocena programu po ukończeniu studiów*” i „*Badanie Losów Zawodowych Absolwentów UP*” (on-line po 3 i 5 latach) zostały przedstawione przez pracownika Biura Karier UP;
- w maju 2012 r. w celu weryfikacji programów studiów przez interesariuszy wewnętrznych – studentów oraz interesariuszy zewnętrznych – pracodawców zasięgnięto ich opinii na temat programu studiów I stopnia na kierunku „rolnictwo”(KWS Polska Sp. z o.o., Gospodarstwo Rolne Święcicy, AGRO-NAS Sp. z o.o., Pioneer a DuPont Business, opinia studentów z dn. 21.05.2012 r.);
- zarządzenie Dziekana WRiB z dn. 16.11.2012r. w sprawie obowiązku archiwizowania dokumentacji dydaktycznej: wszyscy nauczyciele akademicy zostali zobowiązani do przechowywania dokumentacji prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych przez okres co najmniej 5 lat od jej powstania, w celu udostępnienia jej m.in. członkom Zespołów Oceniających PKA;
- „*Ankieta Karier Zawodowych Absolwentów Wydziału Rolnictwa i Bioinżynierii UP*” - przygotowana została w semestrze letnim roku akademickiego 2011/2012 i obowiązywać będzie od absolwentów semestru zimowego 2012/2013.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

Z otrzymanej dokumentacji wynika, iż Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu posiada wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (ogólnouczelniane lub wydziałowe), zarówno o charakterze ogólnym, jak i odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Należy stwierdzić iż zakres, a także sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników mających wpływ na jakość kształcenia nie jest jednorodny. Niektóre elementy systemu są dobrze opracowane, inne nieco słabiej. Ponadto niektóre procedury wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia wymagają jeszcze dopracowania.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że Uczelnia i Wydział podjęły już działania w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz istniejących procedur, o czym świadczy m.in. opisana powyżej Uchwała Senatu Nr 21/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. „*W sprawie Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia*”, czy Zarządzenie Rektora Nr 161/2012 z dn. 7.12.2012 r. w sprawie harmonogramu wdrażania ww. systemu, a także pozostała dokumentacja.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju	X				
wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe	X				
przewodzenie badań naukowych		X			
współpraca krajowa i międzynarodowa		X			
system wsparcia studentów i doktorantów		X			
przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia,		X			

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Wydział Rolnictwa i Bioinżynierii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu ma ogromne możliwości rozwoju dzięki posiadanej wysoko wykwalifikowanej i doświadczonej oraz stale uzupełnianej kadrze nauczycieli akademickich oraz bogatej i atrakcyjnej ofercie dydaktycznej wspartej nowoczesną bazą doświadczalną i rozwiniętą infrastrukturą

dydaktyczną. Strategia Wydziału, spójna ze strategią Uczelni, tworzy właściwą wizję jego dalszego rozwoju naukowego i dydaktycznego. Na podkreślenie zasługuje dobra współpraca Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym i zrozumienie jej znaczenia dla absolwentów szukających swojego miejsca na rynku pracy. Silną stroną Wydziału jest też dobra współpraca z ośrodkami zagranicznymi. Analiza SWOT przedstawiona w Raporcie Samooceny wykazała, że Wydział prawidłowo identyfikuje swoje mocne i słabe strony. Wobec zmniejszającej się liczby kandydatów wskazana jest intensyfikacja działań promujących oferowane przez Wydział kierunki studiów.